

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DROGOVÁ ZÁVISLOST A KRIMINALITA

Autor práce: Václav Kopunec, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Milan Veselý

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Milanu Veselému za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KOPUNEC, Václav. *Drogová závislost a kriminalita: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 68 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Milan Veselý.

Klíčová slova: drogy, drogová závislost, fáze drogové závislosti, kriminalita, trestní zákoník, policie.

Bakalářská práce je zaměřena na oblast drogové problematiky, a to v přímé souvislosti s kriminalitou. Cílem bakalářské práce je charakterizovat jednotlivé druhy drog, drogovou závislost, fáze drogové závislosti a její příčiny a v neposlední řadě poukázat na spojitost mezi drogovou závislostí a kriminalitou. Bakalářská práce provádí šetření jak teoretické, tak i praktické, kdy komparativní metodou je zhodnocen vývoj drogové kriminality v rámci České republiky, Středočeského kraje a Územního odboru Policie ČR Mělník. Metodou řízených rozhovorů s pracovníky SKPV Mělník byly zjišťovány postoje drogově závislých pachatelů k trestné činnosti a dále pak řízené rozhovory se samotnými pachateli trestné činnosti. Dále metodou výzkumného šetření byly zjišťovány postoje žáků základních škol k drogám a drogové závislosti. Tímto postupem byl zpracován souhrnný materiál pojednávající o drogách a drogové kriminalitě.

ABSTRACT

KOPUNEC, Václav. *Drug addiction and crime: Bachelor thesis*. České Budějovice: College of European and regional studies, 2014. 68 s. The Supervisor of the Bachelor thesis is Mgr. Bc. Milan Veselý.

Keywords: drugs, drug addiction, stages of drug abuse, crime, the criminal code, police.

The Bachelor thesis is focused on the area of the drug problem, namely, of a direct connection with the crime. The aim of the thesis is to characterize in singles the kinds of drugs, the drug addiction, the stages of drug abuse and their causes and last but not least, I'd like to point out the link between drug addiction and crime. The Bachelor's thesis investigates in the theoretical and the practical ways how is evaluated the development of drug crime in terms of the Czech Republik, Central Bohemian region and the territorial Department of the police of the Czech Republik of the city Mělník with a comparative assessment. It was elicit the attitude to drug related-crime from drug abuse perpatrators who were controlled interviewed by the staff of the police of the Czech Republik of the city Mělník. Then it was elicit the attitude to drug and drug addiction from the pupils of primary schools by the method of the research investigation. Summary of the data which are discoursed about drugs and drug related-crime were prepared on base of the same procedure.

Obsah

ÚVOD	8
1 CÍLE A METODIKA PRÁCE	10
2 CHARAKTERISTIKA DROG A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI	12
2.1 Definice pojmu droga.....	12
2.2 Rozdělení drog.....	13
2.2.1 Dělení podle původu.....	13
2.2.2 Dělení podle rizika vzniku závislosti.....	13
2.2.3 Dělení podle účinku na lidský organismus.....	15
2.3 Vymezení pojmu drogová závislost.....	18
2.3.1 Závislost fyzická.....	19
2.3.2 Závislost psychická.....	19
2.3.3 Závislost společenská.....	19
3 FÁZE, PŘÍČINY DROGOVÉ ZÁVISLOSTI A JEJÍ DŮSLEDKY PRO SPOLEČNOST	21
3.1 Jednotlivé fáze vzniku závislosti na drogách.....	21
3.1.1 Fáze experimentální.....	21
3.1.2 Fáze příležitostného braní.....	21
3.1.3 Fáze pravidelného užívání.....	22
3.1.4 Fáze užívání k dosažení normálu.....	22
3.2 Příčiny drogové závislosti.....	23
3.2.1 Osobnost jedince.....	23
3.2.2 Vlivy prostředí.....	24
3.2.3 Vliv vrstevníků a party.....	24
3.3 Důsledky zneužívání drog pro společnost.....	25
4 DROGOVÁ KRIMINALITA	27
4.1 Drogové trestné činy v trestním zákoníku č. 40/2009Sb.....	27

4.1.1	§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	27
4.1.2	§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy.....	28
4.1.3	§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku	29
4.1.4	§ 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy	30
4.1.5	§ 287 Šíření toxikomanie	31
4.2	Pachatelé drogových trestných činů.....	31
4.2.1	Osoby páchající přímo drogovou kriminalitu	32
4.2.2	Toxikomané páchající trestnou činnost	32
4.2.3	Osoby páchající trestnou činnost na toxikomanech	33
5	STATISTICKÝ VÝVOJ DROGOVÉ KRIMINALITY	34
5.1	Statistický vývoj drogové trestné činnosti v ČR.....	34
5.2	Statistický vývoj drogové trestné činnosti ve Středočeském kraji.....	37
5.3	Statistický vývoj drogové trestné činnosti – ÚO Policie ČR Mělník ...	40
5.4	Souhrn vývoje drogové trestné činnosti	43
6	PRŮZKUM.....	45
6.1	Metodika.....	45
6.2	Charakteristika zkoumaného souboru	46
6.3	Vlastní výsledky dotazníkového šetření.....	47
6.4	Rozhovory s pachateli drogové trestné činnosti	56
6.5	Rozhovory s policisty vyšetřující drogovou trestnou činnost	57
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	65
	PŘÍLOHY	66

ÚVOD

Problematika drog se dotýká každého z nás, ať už jsme si toho vědomi nebo ne. Drogy jsou součástí našich životů a zřejmě i nadále budou. K náboženským účelům a ke spojení s nadpřirozenými silami byly užívány už ve středověku. V nedávné minulosti byly mnohé dnes zakázané drogy běžně dostupnými léky. V současnosti jsou drogy konzumovány ve velkém množství. Někteří z nás běžně užívají legální a volně prodejné drogy jako nikotin, káva, či alkohol. Ve společnosti se stále více lidí uchyluje ke konzumaci drog nelegálních což je varující. Užívání nelegálních drog se dokonce stává i součástí určitého životního stylu. Dávno pryč je doba, kdy uživatelé drog byli převážně příslušníci sociálně slabých vrstev, většinou s nižšími rozumovými schopnostmi. Dobře situovaní mladí lidé jsou dnes mnohými uživateli drog, tak jako pracující nebo studenti středních a vysokých škol. Drogy užívají pro zábavu, uvolnění, ale také pro odreagování se od každodenního stereotypu, někdy však také proto, že společnost na ně klade vysoké nároky a konzumace drog pro ně znamená jakýsi únik k bezstarostnosti. Trendem současné doby je příležitostné užívání drog mládeží v prostředí tanečních akcí. Patrně jen někteří z těchto konzumentů drog si uvědomují, že i když samotné užívání drog u nás není trestné, podporují tím nelegální obchod s drogami, ale také si ničí své zdraví.

Fenomén užívání drog svými důsledky zasahuje celou společnost. Zpětně mají tyto důsledky vliv na zdravý vývoj společnosti a to hlavně v oblasti sociální, zdravotnictví, ekonomice či bezpečnosti. Logické tedy je, že společnost klade důraz na hledání efektivní protidrogové politiky zbavené všech předsudků a dogmat. Prosazování protidrogových právních předpisů je ústřední součástí problému drog. Každým dnem nabývá na významu problematika trestné činnosti páchané v souvislosti s omamnými a psychotropními látkami. Stále více se setkáváme s projevy této závažné trestné činnosti, která působí mezi jednotlivými skupinami pachatelů, i když páchají druhotně odlišnou trestnou činností. Častým projevem této formy trestné činnosti je vznik drogové závislosti u uživatelů, kteří mnohdy pod vlivem party, nebo z touhy po novém poznání požili první dávku drogy, kterou dostali zadarmo od kamaráda či přímo od dealera. Poté stačí málo a droga se pro ně stává nutností. Drogu si ve stále větším a častějším měřítku opatřují, nejdříve za cenu prodeje, pak následuje zastavení vlastního majetku, a když je tento zdroj vyčerpán, i za cenu páchaní trestné činnosti. Vlastní problematika drogové kriminality sahá daleko do minulosti. Jako na ojedinělé úkazy se před rokem 1989

pohlíželo na osoby oddávající se abúzu omamných a psychotropních látek. Společnost je vidět nechtěla, či spíše jejich existence byla urputně popírána, nebo se na tyto osoby pohlíželo jako na skupiny nepřizpůsobivých jedinců, žijících na okraji společnosti. K nenadálému průniku nových druhů drog v souvislosti s otevřením hranic na naše území došlo po roce 1989.¹ Náhlé uvolnění společenských mravů a otevření hranic byl základ pro razantní nástup drogové trestné činnosti či trestné činnosti páchané pod vlivem omamných a psychotropních látek.

Drogová problematika s sebou nese mnoho negativních důsledků, a to nejenom závislost, ale už jakékoli užití drogy, může jedince poškodit ve všech oblastech života, a to jak psychicky, biologicky i sociálně. Už první užití drogy může některé následky přinést, jiné nastupují až po jejím dlouhodobějším užívání. Další oblastí negativních důsledků existence drog jsou finanční dopady ve společnosti v souvislosti s léčbou drogově závislých, drogovou prevencí a s odstraňování negativních důsledků chování drogově závislých.

Je zcela zřejmé, že drogy obecně mají mnoho negativních celospolečenských vlivů. Tato bakalářská práce se drogové problematice věnuje z pohledu kriminogenního a to nejen z pohledu primární drogové kriminality, která v sobě zahrnuje trestnou činnost spočívající v nelegální dispozici s omamnými a psychotropními látkami, ale i z pohledu sekundární kriminality, kdy se jedná o trestnou činnost páchanou pod vlivem drog, či o opatřovací trestnou činnost.

Bakalářská práce se zabývá uvedeným tématem pro jeho aktuálnost a možnou přínosnost výsledků výzkumného šetření, kterých může být dosaženo.

¹ CÍSAŘOVÁ D., SOVOVÁ O.; *Trestní právo a zdravotnictví*, Praha, 2000, s. 108.

1 CÍLE A METODIKA PRÁCE

Bakalářská práce „Drogová závislost a kriminalita“ má za cíl co nejlépe postihnout problematiku omamných a psychotropních látek. Charakterizovat drogy, drogové a látkové závislosti, fáze drogové závislosti a pokusit se odhalit jejich příčiny a možné důvody zneužívání omamných a psychotropních látek určitými sociálními skupinami, které jsou nejohroženější, a zhodnotit léčbu a prevenci drogové závislosti. Dalším cílem je vyhodnotit vývoj drogové trestné činnosti v České republice, Středočeského kraje a následně v rámci Územního odboru Policie ČR Mělník.

Bakalářská práce je rozdělena do několika samostatných kapitol. V teoretické části bakalářské práce, je výzkumnou metodou metoda literární rešerše, kde na základě práce s odbornou literaturou jsou shromážděny informace a aktuální zjištění vztahující se k drogové problematice. V první kapitole teoretické části bakalářské práce je prováděna charakteristika jednotlivých druhů drog, drogové závislosti, kdy v této kapitole se především pracuje se základními pojmy dané problematiky. V druhé kapitole teoretické části jsou charakterizovány jednotlivé druhy fází a příčiny vzniku drogové závislosti. Dále v této kapitole jsou charakterizovány možnosti léčby drogové závislosti a její prevence. V neposlední řadě také důsledky drogové závislosti pro společnost. V třetí kapitole teoretické části bakalářské práce je rozebrána současná právní úprava v trestním zákoníku, provedeny rozborů jednotlivých ustanovení trestního zákoníku týkající se drogové kriminality, jejich pachatelů a v neposlední řadě rozbor nařízení č. 467/2009 Sb., vlády České republiky s ohledem na nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 13/12.

Praktická část bakalářské práce je v páté kapitole pomocí syntézy a analýzy údajů zaměřena na drogovou scénu v ČR, ve Středočeském kraji a dále pak v rámci teritoria Územního odboru Policie ČR Mělník. Pomocí komparativní metody v této části je pracováno s daty a jsou vyhodnoceny a porovnány jednotlivé údaje zejména v rozmezí období let 2008 - 2012. Poslední šestá kapitola je zaměřena na žáky základních škol, kdy formou dotazníkového šetření je zjišťován pohled žáků na drogovou problematiku, jak oni sami vnímají drogově závislé osoby a jaká je u nich v rámci výuky prováděna prevence drogové závislosti. Vzhledem k náročnosti zvoleného tématu bakalářské práce a k citlivosti získávaných informací jsou otázky pokládány uzavřeným způsobem, tak aby odpovědi žáků byly co nejméně nesmělé

a jednoduché. Několik úvodních otázek dotazníkového šetření bylo zaměřeno na opatření statistických dat, které následně posloužily k charakteristice zkoumaného souboru, tedy k charakteristice vzorku respondentů, kteří se prováděného výzkumu účastní. Shromážděná data jsou následně zpracována formou tabulek a grafů sloužících k přehlednější interpretaci získaných dat s tím, že následně mohou uvedené údaje sloužit k jejich následné interpretaci a snadnějšímu využití v praxi. Těmito údaji jsou pohlaví a sociální zázemí dotazovaných žáků.

Další součástí praktické části bakalářské práce jsou také řízené rozhovory s policisty Skupiny kriminální policie a vyšetřování při Územním odboru Policie ČR Mělník zabývající se po své linii vyšetřováním drogové trestné činnosti, kterými byl zjišťován přístup a názory na drogy, drogovou závislost a její vliv na kriminalitu, zjišťovány postoje pachatelů ke spáchané trestné činnosti a jejich případné poznatky z vyšetřování drogové trestné činnosti. Dále byly prováděny řízené rozhovory s osobami dopouštějící se drogové trestné činnosti, za účelem zjištění motivace k páčání trestné činnosti. Tyto řízené rozhovory byly prováděny na základě předem vytvořené struktury otázek s tím, aby byly získány potřebné odpovědi popisující drogovou problematiku.

2 CHARAKTERISTIKA DROG A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI

Tato bakalářská práce ve své první teoretické části charakterizuje drogy a drogovou závislost, jejich definice, rozdělení v rámci odborné terminologie. Takto formulovanými pojmy je vytvořen základ pro prováděné výzkumné šetření v praktické části bakalářské práce.

2.1 Definice pojmu droga

Bakalářská práce se zabývá drogovou problematikou a aspekty s ní spojenými. Je tedy třeba úvodem tyto pojmy vymezit a stanovit jejich přesná specifika. Nejprve je nutné definovat co vůbec droga je, aby bylo možné následně vnímat další souvislosti. Každý z nás si pod pojmem droga může představit něco jiného. Bakalářská práce se zabývá drogami ve smyslu zakázaných, škodlivých látek, mající negativní vliv na fyzický stav člověka a jeho osobnost.

Pro vymezení pojmu droga můžeme nalézt mnoho definicí. Převážně všechny se shodují na tom, že se jedná o přírodní nebo syntetickou látku, která má psychotropní účinky, tedy ovlivňuje vnímání a chování člověka a může vyvolat závislost.² Přesnější definici konstatovala v roce 1969 komise znalců Světové zdravotnické organizace, která za drogu označila „*jakoukoliv látku (substanci), která je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí*“.³ Drogy jsou od roku 1971 označovány za omamné a psychotropní látky (OPL).⁴

V zákoně o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů je definován pojem omamná a psychotropní látka. Dle tohoto zákona se jedná o omamné a psychotropní látky, při jejichž požití vzniká riziko chorobného návyku nebo psychických změn, které jsou nebezpečné jak pro jedince, který tyto látky bez odborného dohledu opakovaně užívá, tak pro společnost jako celek.⁵ Z hlediska zvoleného tématu bakalářské práce zabývající se drogovou problematikou je také velice

² PRESL, J. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?* Praha, 1994, s. 9.

³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., *Kriminologie*. Praha, 2008, s. 428.

⁴ NOŽINA, M. *Svět drog v Čechách*. Praha, 1997, s. 10.

⁵ ČESKO. Zákon č. 167 ze dne 11. července 1998. Úplné znění zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. *In Sbirka České republiky*. 1998, částka 57, s. 6770.

důležitá definice vymezená v Trestním zákoníku, který uvádí, že: „*Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“.⁶

V příloze č. 1 Nařízení vlády č. 467/2009Sb., jsou taxativně vymezené látky v přímé návaznosti na již dříve zmíněný Trestní zákoník, které jsou považovány za jedy ve smyslu § 283, § 284 a § 286 trestního zákoníku a jedná se o látky, jejichž účinky na lidský organismus jsou natolik nepříznivé, že i při malém množství mohou způsobit i smrt konzumenta. V drogové problematice je tento pojem důležitý zejména proto, že návykové látky mohou obsahovat určité množství taxativně určených jedů. V závislosti na množství jedu, který obsahují pak lze stanovit to, zda jsou či nejsou životu nebezpečné. Pokud chemické směsi obsahují alespoň 7% látky uvedené v příloze č. 1 zmiňovaného nařízení vlády, jsou označovány za jed.⁷

2.2 Rozdělení drog

2.2.1 Dělení podle původu

Drogy rozlišujeme podle toho, jestli se vyskytují volně v přírodě nebo se uměle syntetizují. Jako přírodní drogy lze vyjmenovat halucinogenní houby - obsahující látku psylocibin, konopí - marihuana - sušené samičí květy, mák - obsahuje alkaloid opium, koka - obsahuje alkaloid kokain. Z přírodních drog se dále vyrábí některé drogy syntetické, např. heroin, kokain. Syntetickou drogou jsou také amfetaminy (pervitin, extáze), halucinogeny (LSD), ale také léčiva a organická rozpouštědla a nakonec polysyntetické, jejichž výchozí surovinou je v přírodě se vyskytující látka (např. heroin, kokain).

2.2.2 Dělení podle rizika vzniku závislosti

Dle míry rizika vzniku závislosti lze drogy dělit na **měkké** a **tvrdé**. Tvrdé drogy jsou drogy s nepřijatelným rizikem. Vedou k rychlé tělesné i duševní závislosti. Riziko poškození v oblasti zdraví je příliš vysoké. U nás řadíme mezi tvrdé drogy například pervitin, kokain, heroin a těkavé látky.

⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 11, s. 382.

⁷ ČESKO. Nařízení vlády č. 467 ze dne 14. prosince 2009. Úplné znění zákona č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění pozdějších změn. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 148, s. 7550.

Měkké drogy je možné označit jako drogy s přijatelným rizikem. Měkké drogy jsou schopny vyvolat psychickou závislost, bez rizika vzniku závislosti fyzické.⁸ Mezi tyto nejčastěji řadíme tabákové výrobky, kávu, konopné produkty, alkohol, halucinogeny jako např. LSD a psilocybinové houby. Některými odborníky je k měkkým drogám řazena i extáze (MDMA).

I když jsou halucinogeny řazeny mezi měkké drogy, protože na nich nevzniká fyzická závislost, jsou už při jednorázovém užití vysoce rizikové. Psychickou poruchu může způsobit i jednorázové užití. Na rozmezí stojí také tabák a alkohol, další tzv. měkké drogy. Obě jsou v České republice legální a běžně dostupné (od 18 ti let), i přesto, že nikotin vyvolává relativně silnou fyzickou závislost a poškozuje zdraví. Kuřáci mají např. vyšší riziko kardiovaskulárních nemocí či vyšší pravděpodobnost, že se u nich objeví různý typ rakoviny. Podle posledního dostupného průzkumu kouří v české republice cca 2 300 000 lidí. Obyvatel starších 18 let kouří cca 26 % a zbytek jsou děti a mladiství do 18 let. Dle statistického údaje pro rok 2010 a 2011 se v ČR vykouřilo cca 21 miliard cigaret.⁹ Také dlouhodobé pravidelné užívání alkoholu může způsobit těžkou závislost. Podle zprávy Světové zdravotnické organizace (WHO) z roku 2011 byla spotřeba v roce 2005 6,1 litru na osobu. Nejvíce se alkohol požívá v Evropě a státech bývalého Sovětského svazu. Češi dle uvedené zprávy vypijí cca 16 litrů čistého alkoholu na osobu. Dle statistiky z roku 2010 bylo v ČR závislých na alkoholu cca 700 000 osob. I v případech, kdy nedojde ke vzniku závislosti, vede nadměrné užívání alkoholu ke značným zdravotním problémům, např. trvalé poškození jater, selhání ledvin, postižení slinivky břišní, srdeční choroby, vyšší riziko mrtvice nebo různé druhy nádorových onemocnění.¹⁰

Jako odrazový můstek a za tzv. vstupní drogu k užívání tvrdých drog se často označuje marihuana, která je považována za měkkou nelegální drogu. Podle dostupných údajů totiž měla drtivá většina uživatelů více nebezpečných drog nejdříve užívat marihuanu či hašiš a až pak například kokain, pervitin, heroin či jiné drogy.¹¹

⁸ HEJDA, J.: *Kriminologické, trestněprávní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. Praha, 2000, s. 9.

⁹ *Statistiky týkající se kouření cigaret - souhrn všech údajů - Kuřákova plíce*: [online] [cit. 28. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.kurakovaplice.cz/koureni_cigaret/zajimavosti-a-statistiky/statistiky-tykajici-se-koureni/10-statistiky-tykajici-se-koureni-cigaret.html>.

¹⁰ *Tělo a alkohol - jak působí alkohol na orgány a mozek* - *Alkoholik.cz*: [online] [cit. 28. 1. 2014]. Dostupné z:

<http://www.alkoholik.cz/zavislost/clanky_a_statistiky/alkoholismus_v_cr_statistiky_2010.html>.

¹¹ BORNÍK, Miroslav. *Drogy: Co bychom o nich měli vědět*. Praha, 2001.

V současné době už je tato představa vyvrácena mnoha odborníky. Většina uživatelů marihuany neužívá žádné jiné nelegální drogy. Pro většinu lidí je marihuana drogou konečnou, nikoli vstupní.¹² Co se týče rizikivosti marihuany po stránce zdravotní, existují mnohá pro i proti. Pro příklad - existuje názor, že marihuanová cigareta je méně škodlivá než cigareta klasická. Údajně však marihuanová cigareta obsahuje 2 - 3 x více dehtu a kouření marihuany může způsobit dýchací obtíže či onemocnění plic, jako např. bronchitida. Nebezpečné toxické látky obsažené v kouři se ale vyskytují v kouři každé hořící rostliny. V případě marihuany zdravotní riziko v tomto případě představuje kouř, ne kanabinoidy. V České republice dosud nebyl zaznamenán případ úmrtí v souvislosti s předávkováním THC, zatímco předávkování alkoholem může vést ke smrti, pokud není poskytnuta lékařská pomoc.

2.2.3 Dělení podle účinku na lidský organismus

Alkohol - je užíváno dnes jako lidový název pro líh, etylalkohol neboli ethanol.¹³ Vzniká kvašením cukrů, a to buď ovocných anebo z obilných zrn či brambor. Podle § 2 písm. g) zákona 379/2005Sb., zákona o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jsou alkoholickými nápoji lihoviny, víno, pivo a jiné nápoje, které obsahují více než 0,5 objemového procenta alkoholu.¹⁴ Pití alkoholických nápojů může vést k poruchám, které lze z psychiatrického hlediska dělit do dvou skupin:

- 1) poruchy způsobené přímým účinkem alkoholu na centrální nervový systém, a to buď bezprostředně či jako následek chronického užívání alkoholu,¹⁵
- 2) poruchy, které se projevují návykovým chováním souvisejícím s užíváním alkoholu a které mohou vyústit v závislost.¹⁶

Závislost na alkoholu na rozdíl od tzv. opiátové závislosti vzniká pomalu, někdy až 20 let. Právě tento dlouhodobý a nenápadný vývoj je nebezpečný pro uživatele,

¹² ZIMMER, L. E., MORGAN, J. P.: *Marihuana: mýty a fakta*. Praha, 2003, s. 44.

¹³ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2005, s. 424.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 379/2005 Sb. ze dne 19. srpna 2005. Úplné znění zákona č. 379/2005Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7093.

¹⁵ POPOV, P.: *Alkohol. In Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. Praha, 2003, s. 151.

¹⁶ POPOV, P.: *Alkohol. In Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. Praha, 2003, s. 151.

protože sám piják i jeho okolí často vyvíjející se závislost přehlédnou.¹⁷ Příznakem rozvinuté závislosti bývá výrazná změna tolerance vůči alkoholu, následovaná výskytem odvykacích příznaků např. v podobě „ranních doušků“ a poruchami paměti. Následně dochází ke vzniku duševních poruch s tím, že dochází ke škodám na lidském zdraví - poruchy funkce jater, arteroskleróze a celkové zchátralosti organismu.¹⁸

Nikotin - nikotin, který je obsažen v tabáku, je vedle alkoholu nejdostupnější a také nejrozšířenější legální drogou. Jedná se o jednu ze 4 000 složek tabákového kouře. Je rostlinným alkaloidem, silně toxický, bezbarvý a bez zápachu. Užívá se zejména kouřením tabáku.¹⁹ Nikotin je silně návyková látka a jeho užívání velmi rychle vede ke vzniku tolerance. Nikotin se při kouření vstřebává v plicních sklípcích a poměrně rychle nastupují jeho účinky. Závislost na nikotinu může být jak fyzická tak i psychická. Při dlouhodobějším kouření mohou nastat zdravotní rizika jedince a to onemocnění dýchacích cest, kardiovaskulární onemocnění, neplodnost či vyšší pravděpodobnost infarktu myokardu.²⁰

Opiáty - mezi opiáty řadíme heroin, braun, morfin, metadon, buprenorfin a kodein. Opium vzniká zaschnutím šťávy z nezralých makovic. Opium obsahuje celou řadu alkaloidů, mezi základní patří morfin, kodein, papaverin, thebain, meconidin atd. Užívání opia pro jeho psychotropní účinky je známo již po tisíciletí. Má silný analgetický a euforizující účinek a nejvyšší závislostní potenciál ze všech skupin drog. Společně s těkavými látkami vnímáme opiáty jako jednu z velmi nebezpečných skupin drog u nás a lze se jimi relativně nejsnadněji předávkovat.²¹

Konopné látky - nejvíce rozšířenými druhy konopí jsou konopí indické a dále pak konopí seté. Jedná se o dvoudomou bylinu, která obsahuje samičí i samčí rostliny. Z hlediska psychoaktivních látek ale i z hlediska hospodářského jsou samičí rostliny významnější.²² Účinnou látkou obsaženou v konopí z psychoaktivního hlediska je delta

¹⁷ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2005, s. 425.

¹⁸ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2005, s. 426.

¹⁹ *Informační portál o ilegálních a legálních drogách*. [online] [cit. 2014-01-20] Dostupné z: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/legalni_drogy/tabak/tabak_podrobne>.

²⁰ *Ostatní nemoci a rizika kouření - Kuřáková plíce*: [online]. [cit. 2014-01-20] Dostupné z: <http://www.kurakovaplice.cz/koureni_cigaret/zdravi/ostatni-nemoci-a-rizika-koureni/117-dalsi-nemoci-spojene-s-kourenim-cigaret-kuractvim.html>.

²¹ PRESL, J.: *Drogová závislost: Může být ohroženo i vaše dítě?*. Praha, 1995, s. 23.

²² MIOVSKÝ, M.: *Konopné drogy*. In *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. Praha, 2003, s. 174.

- 9 - tetrahydrocannabinol, který se též nazývá delta - 9 - THC.²³ Konopné drogy se hlavně užívají kouřením, ale užívají se také v různých potravinách, nápojích, ale také v kosmetickém, či farmaceutickém průmyslu.

Stimulační drogy - stimulanty nebo psychostimulancia jsou látky povzbuzující a stimulující. Jsou to látky, které jsou schopny potlačit únavu, pocit hladu a také zlepšit náladu výkonnost a bdělost. Při jejich užití se zvyšuje krevní tlak, zrychluje se tep, zornice se rozšiřují. Po odeznění však nastává tzv. dojezd, opadnutí účinku a dochází k pocitu vyčerpání. Psychická závislost, která při užívání stimulantů nastává velmi rychle, se vyznačuje dychtěním po látce, či spíše po jejím účinku. Podobně jako u opiátů dochází u stimulačních látek ke vzniku tolerance, což znamená následně nutnost zvyšovat dávky. Je potřeba si uvědomit, že psychická závislost je vážnějším následkem než závislost fyzická. Důvodem je fakt, že fyzické závislosti je možné se zbavit relativně rychle, a to na detoxifikační jednotce, zatímco psychická závislost vyžaduje dlouhodobější léčbu a poškozuje uživatele při jakémkoliv dalším užití látky. Při dlouhodobějším užívání dochází ke změně psychiky, uživatel trpí paranoidními představami a narkoman následně končí na psychiatrii. Mezi stimulační drogy se řadí kokainové drogy (kokain, crack a koka), amfetaminy (benzedrin, dextrin), jejich derivát metamfetamin (pervitin). Na hranici mezi stimulancia a halucinogeny jsou tzv. halucinogenní aminy - amfetaminy, jejichž zástupcem je extáze (MDMA).²⁴

Halucinogeny - mezi halucinogeny, nebo také psychedelika patří drogy přírodní i syntetické. Typická pro tyto drogy je změna vědomí, myšlení a vnímání po jejich užití. Účinky drogy jsou závislé na několika faktorech a to na jejím množství, čistotě a dále na jedinci a na jeho citlivosti vůči droze. Mezi nejznámější halucinogenní drogy patří psilocybinové houby a LSD.²⁵

Těkavé látky - mezi těkavé látky - inhalační drogy řadíme ředidla, lepidla, rozpouštědla, ale také plynné látky. Těkavé látky se zpravidla inhalují uživateli v uzavřeném prostoru z napuštěné látky. Jejich vdechování ovlivňuje centrální nervovou

²³ ŠTÁBLOVÁ, R. a kol: *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha, 1997, s. 33.

²⁴ *Stimulancia podrobně/drogy-info.cz*: [online] [cit. 2014-01-20]. Dostupné z: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/ilegalni_drogy/stimulancia/stimulancia_podrobne>.

²⁵ MIOVSKÝ, M.: *Halucinogenní drogy*. In *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. Praha, 2003, s. 169-170.

soustavu a vyvolává halucinace. Mezi těkavé látky řadíme toluen, aceton, éter, trichloretylen, ale i benzin.²⁶

Léky - léky řadíme k legálním drogám, ale o to více by jim měla být věnována pozornost, jelikož závislost na psychoaktivních látkách není o nic méně nebezpečná než závislost na drogách nelegálních. Léky, jejichž užívání vyvolává závislost, jsou vyjmenované v Mezinárodní klasifikaci nemocí (MKN-10) pod označením F-13 a týká se například analgetik, anxiolytik a některých léků se stimulačním účinkem.²⁷ Účinkem užívání analgetik, sedativ, hypnotik a anxiolytik je ospalost a otupělost - celkový útlum centrální nervové soustavy. K bezvědomí může dojít při předávkování. Do skupiny léků, u kterých může vzniknout závislost, řadíme analgetika, hypnotika, sedativa a anxiolytika. Dlouhodobé užívání těchto léků vyvolává jak fyzickou tak psychickou závislost a následná detoxifikační léčba je náročná a dlouhodobá.²⁸

2.3 Vymezení pojmu drogová závislost

Světovou zdravotnickou organizací byla dříve závislost na drogách definována jako stav fyzické a psychické vazby jedince na jednu či více drog, které jsou užívány průběžně, se škodlivými následky jak pro jedince, tak pro společnost.²⁹

Syndrom závislosti je nyní dle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených problémů definován jako soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, který se po opakovaném užití substance a který typicky zahrnuje silnou tužbu po droze, porušené ovládní při jejím užívání, neustálé užívání drogy i přes škodlivé následky, užívání drogy má prioritu před ostatními povinnostmi, zvýšená tolerance pro drogu a někdy somatický odvykací stav. Syndrom závislosti v době zahrnuje chronický alkoholismus, drogový návyk, dipsomanií.

Definitivní diagnóza závislosti by se měla dle mezinárodní klasifikace stanovit pouze tehdy, když během posledního roku došlo alespoň ke třem či více následujícím jevům:

- nutková touha užívat látku,

²⁶ HAMPL, K...: *Těkavé látky*. In *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. Praha, 2003, s. 193.

²⁷ HAMPL, K...: *Léky vyvolávající závislost*. In *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. Praha, 2003, s. 187.

²⁸ HAMPL, K...: *Léky vyvolávající závislost*. In *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. Praha, 2003, s. 187.

²⁹ MARHOUSOVÁ, J., NEŠPOR, K.: *Alkoholici, fetišáci a gambleři*. Praha, 1995, s. 56.

- ztráta kontroly v užívání látky, a to jak na počátku a konci či v množství látky,
- užívání substance s úmyslem zmírnit příznaky, ke kterým došlo po předchozím užití této látky s úmyslem zmírnění abstinenčních příznaků,
- průkaz tolerance jako vyžadování vyšších dávek látky aby bylo dosaženo účinků vyvolaných při předchozích užití nižších dávek,
- drogy mají přednost před jinými zájmy a potěšeními,
- pokračování v užívání látky přes prokazatelné škodlivé následky.³⁰

Drogovou závislost dělíme jak na fyzickou tak i psychickou a to podle účinků drogy na organismus jedince.

2.3.1 Závislost fyzická

Při dlouhodobém užívání drogy zpravidla dochází ke vzniku fyzické závislosti, a to tím, jak organismus zabuduje drogu do svého metabolismu a stane se součástí látkové přeměny. V opačném případě, když dojde k vysazení drogy, metabolické procesy nemohou probíhat normálním způsobem a dochází k projevům abstinenčních příznaků. Jedná se o psychopatické reakce, nervozitu, poruchy spánku, deprese či dokonce až sebevražedné sklony. Nejnebezpečnější skupinou drog vyvolávající tělesnou závislost jsou opiáty.³¹

2.3.2 Závislost psychická

Psychická závislost vede k touze drogu užívat. V případě jejího nedostatku se tento stav projevuje jako úzkost, která je vyvolaná nepřekonatelnou touhou po droze a to i tehdy, kdy ji jedinec ani užít nechce. Vzniklá úzkost pak ústí ve snahu pro opatření drogy za jakoukoliv cenu a jakýmkoliv způsobem.³²

2.3.3 Závislost společenská

Společenská závislost je druhem závislosti, který je velmi často opomíjen. Z hlediska psychologického a sociologického se však jedná o velmi důležitý druh závislosti. Jsou to právě zvyky, postupy a rituály, které jsou s užíváním drog spojovány. Tak vzniká určitá skupina jedinců, kteří mají zvláštní formu a způsob komunikace, vyjadřování a projevů. Dochází pak k vytváření hierarchie, norem chování a hodnot

³⁰ MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K.: *Alkoholici, fetišti a gamblerští*. Praha, 1995, s. 56.

³¹ KUČKA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2005, s. 423.

³² POKORNÝ, V. a kol.: *Patologické závislosti*. Brno, 2002, s. 23.

v rámci této sociální skupiny. Jako příklad můžeme uvést prostředí techno - párty, či prostředí diskoték.³³

³³ ONDREJKOVIČ, Peter. *Sociálna patológia*. Bratislava, 2009, s. 161.

3 FÁZE, PŘÍČINY DROGOVÉ ZÁVISLOSTI A JEJÍ DŮSLEDKY PRO SPOLEČNOST

V předchozí kapitole byla provedena charakteristika drog a drogové závislosti a jejich terminologické vymezení. V této kapitole bude z pohledu drogové kriminality věnována pozornost jednotlivým fázím drogové závislosti, které budou definovány a budou popsány možné příčiny drogové závislosti a následně také popsány důsledky drogové závislosti jak pro člověka, tak i pro celou společnost.

3.1 Jednotlivé fáze vzniku závislosti na drogách

Vznik drogové závislosti je postupný a dlouhodobý proces. V tomto období jedinec prochází několika stádii drogové závislosti, ve kterých nejdříve drogu zkouší, poté jí užívá a následně již však potřebuje. V průběhu jednotlivých fází se mění vztahy s nejbližšími - rodiči, přáteli či partnery, zásadním způsobem se mění pohled a postoj k dříve uznávaným hodnotám, které osoba měla a zastávala. V této podkapitole bude popsáno, co se v jednotlivých fázích odehrává.

3.1.1 Fáze experimentální

V této fázi drogová závislost začíná. Daný člověk je drogou nadšen zažívá najednou pocity, které nikdy před tím nezažíval, má najednou bohatší sny, nápady, pohled na svět. Proto se tato fáze drogové závislosti také nazývá euforická. V této fázi ještě není těžké utajit, že člověk užívá drogu. Užívání drogy také v této době ještě nedá najevo žádné negativní účinky, člověk tedy může být přesvědčený, že výroky o škodlivosti drog jsou jen výmysl na odstrašení. Člověk, který drogu užívá, také v této době ještě nepocítí takovou finanční zátěž, jelikož mu stačí k uspokojení potřeb malé dávky drogy. Také v práci nebo ve škole zatím člověk nemá žádné problémy, ba naopak vlivem drogy se mu může dařit lépe, může být soustředěnější a lépe mu může fungovat paměť.³⁴

3.1.2 Fáze příležitostného brání

Této fázi se také někdy říká „Víkendové brání“. V této fázi se již začíná projevovat závislost a droga už začíná být zdrojem problémů. Droga se už musí brát pravidelněji ve větších dávkách, dochází k prvním poruchám sebehodnocení a objevují

³⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha, 2002, s. 299.

se první finanční potíže. Droga je již pomalu začleňována jako nedílná součást života uživatele. Ten začíná zanedbávat své dřívější zájmy, začíná mít problémy ve škole či v zaměstnání a také doma. Daný člověk si však ještě myslí, že má užívání drogy pod kontrolou, a že s ním může kdykoli přestat. Jedinec si začíná hledat nové kamarády zpravidla ty, kteří také užívají drogy. Denní cyklus se začíná přizpůsobovat droze. Tato fáze je poslední možností jak se dostat se zkušeností s drogami relativně bez následků. V dalších stádiích již není zpáteční cesty, tělo mění svůj metabolismus a dochází k poškození orgánů.³⁵

3.1.3 Fáze pravidelného užívání

Fáze pravidelného užívání je označení pro třetí fázi, při které dochází ke stále častějšímu užívání drogy, nad kterým jedinec začíná ztrácet kontrolu. V této fázi již můžeme hovořit o plnohodnotné závislosti. Jedinec přestává kontrolovat frekvenci a množství užívané drogy, avšak odmítá si připustit, že jeho jednání je něčím špatné, a také o tom přesvědčuje okolí. Jedinec zpravidla přichází o práci, dochází peníze na drogu a zpravidla za účelem získání drogy se uchyluje k páčání trestné činnosti. Konflikty v rodině jsou již tak vyhrcoané, že dochází k naprostému přerušení styků s příbuzenstvem. Dávky drogy jsou neustále zvyšovány, aby došlo k uspokojení organismu, který větší dávky vyžaduje. Jedinec si začíná připouštět, že se mu situace vymkla z rukou a volá po odborné pomoci, která však v jeho stavu bude náročná a dlouhodobá, tak aby došlo k jeho maximální rekonvalescenci a návratu do normálního života.³⁶

3.1.4 Fáze užívání k dosažení normálu

Při čtvrté fázi návykového užívání se jedinec bez užívání drog neobejde a s užíváním se ani netají, jedinec se nachází v závěrečné fázi drogové závislosti. Droga již uživateli nic nepřináší, je pro něj jen úlevou od psychické a fyzické bolesti. Dávky jsou již pro tělo téměř na hranici snesitelnosti, jsou však také jedinou věcí, která ho drží při životě. Ztrácí zájem o cokoli jiného. Dochází ke konfliktům, vztahy s rodinou a přáteli jsou zničeny. V průběhu užívání je důležitá podpora a pomoc blízkého okolí. Pokud bude dotyčný cítit oporu, lépe se mu bude jeho stav zvládat a může si uvědomit, že chce žít bez drog. Dojde-li však k přerušení vztahů s rodinou, je pak už jen na

³⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha, 2002, s. 300.

³⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha, 2002, s. 300.

samotném jedinci, jak se ke své závislosti postaví a zda se bude chtít jít léčit. Po delším pobytu jedince v této fázi drogové závislosti dochází k rezignaci, neustálé pohybování se v kruhu a neschopnost něco vyřešit může skončit i sebevraždou. U závislého došlo k rozpadu osobnosti a byl vyvolán „deprivační syndrom“, kdy již není ani trochu tím, kým byl dřív. Pokud se chce z drogové závislosti jedinec dostat, nutně potřebuje odbornou pomoc, která by mu umožnila podstoupit zdlouhavý odvykací proces a související léčbu, které ne vždy bývají úspěšné.³⁷

3.2 Příčiny drogové závislosti

V předchozí podkapitole byly zmíněny jednotlivé fáze drogové závislosti. V této části kapitoly se zaměřím na možné příčiny, proč lidé užívají drogy, co je k tomu vede, a v tomto směru budou rozebrány jednotlivé faktory.

Žijeme ve století konzumu, stresu, shonu. Na každého z nás jsou každý den kladeny vysoké nároky. Od každého z nás je očekáván co nejvyšší výkon. S vysokým tempem současné společnosti se vyrovnají jen ti nejodolnější jedinci, další část každodenní stres řeší tím, že si zajde do posilovny, jiný si přečte knihu a další se odreaguje v přítomnosti svých přátel. Následuje další skupina jedinců, kteří toto tempo nezvládají a z nejrůznějších příčin utíkají k drogám. Látky s psychotropním účinkem potlačují stres a působí uklidňujícím účinkem, vtáhnou mysl do světa pohody a fantazie, tam, kde se nemusíte zabývat strachy a splíny, protože tam jednoduše žádné neexistují.

Vznik závislosti na psychoaktivní látce může být podmíněn řadou faktorů, které jsou označovány jako rizikové.³⁸ Je důležité se těmito faktory zabývat a snažit se je eliminovat. Proto jsou v této kapitole uvedeny nejdůležitější z nich:

3.2.1 Osobnost jedince

Jako jeden z nejvýraznějších faktorů užívání drog představuje osobnost jedince. Podle MUDr. Jiří Presla lze vypěstovat závislost za určitých podmínek u každého z nás.³⁹ Nejdříve k droze tíhnou lidé precitlivělí, zranitelní, psychicky labilní, trpící depresemi, úzkostmi, s nízkým sebevědomím, kteří mají problémy s komunikací či hůře

³⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha, 2002, s. 300.

³⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha, 2002, s. 297.

³⁹ PRESL, J. *Drogová závislost*. Praha, 1994. 88 s.

navazují vztahy, ale také třeba to můžou být lidé s nižším intelektem, se sklony k násilí, nebo prostě nevyrovnaní jedinci. Tento výčet se týká zejména jedinců na drogách závislých, ne těch, kteří drogu vyzkouší nebo si ji občas jen tak dopřejí. Silní jedinci, kteří jsou schopni odolávat negativním situacím, lidé ctizádostiví a se zdravým sebevědomím, kteří jsou schopni odolat vlivu okolí, podlehnou drogám pouze výjimečně. Jestliže se zmiňujeme o osobnosti jedince, nemůžeme zapomenout na věk jednotlivce. Co se týče věku, jsou nejrizikovější skupinou mladí lidé mezi 13 a 25 lety. Právě v období puberty a adolescence se mění osobnost dospívajícího, jeho sociální pozice, završuje se rozvoj identity a jedinec je mnohem citlivější než dřív.

3.2.2 Vlivy prostředí

Do uvedené skupiny těchto faktorů může zařadit rodinu, školu, vrstevníky, zaměstnání, ale také společnost či média. Všechny tyto faktory a mnohé další ovlivňují náš obraz o světě, o tom, jak vnímáme drogy a jaký k nim zaujímáme postoj. Dominantním či rozhodným činitelem je vliv rodiny. Od rodičů přebíráme hodnoty, s nimiž se více či méně identifikujeme. Výrazný vliv na to, jestli se jedinec uchýlí k droze a třeba si i vypěstuje závislost, má rodinná výchova. Velmi rizikový je fakt, když jeden nebo oba z rodičů mají kladný vztah k alkoholu nebo dokonce i drogám a před dětmi doma například denně popíjí. Nebezpečná je také přehnaná rodičovská přehnaná přísnost, nedostatečné citové vazby, nejednotné výchovné přístupy, také podceňování a srážení sebevědomí. Vedle rodiny je důležité zmínit jako další faktor ovlivňující vznik závislosti školu. Děti ve škole tráví velkou část dne a jsou jí ovlivňovány. Proto je nezbytné, aby zde byly s riziky užívání drog seznamovány pomocí preventivních programů a přednášek. Je potřeba, aby učitelé s dětmi pracovali, zajímali se o ně, a aby jim byli nápomocni řešit jejich problémy. Proto je důležité, aby pedagogové neustále spolupracovali s rodiči, případně odbornými institucemi jako jsou např. pedagogicko-psychologické poradny.⁴⁰

3.2.3 Vliv vrstevníků a party

Dalším výrazným faktorem zvyšujícím riziko užívání drog v době puberty a adolescence je vliv vrstevníků, kamarádů, part či různě strukturovaných společenství. V této době je pro jedince droga přitažlivá. Parta představuje neformální seskupení osob, které se vyznačuje určitou stálostí, udržuje se při tom určitá struktura společenství a též sledování určitého cíle. Všichni se navzájem znají, bývají spojeni trvalejšími

⁴⁰ ŠTABLOVÁ, R. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha, 1997, s. 21.

svazky, vytváří společné normy závazné pro chování členů party. V partách mladistvých, kde obvykle bývá pojítkem pozitivní zájem o drogu, nebo se v průběhu trvání party tento zájem vyvine, následně poté dochází i k jejímu zneužívání. Společenství jako je parta prodělává určitý vývoj, zpočátku jde o náhodná setkání jedinců se společným zájmem, jako jsou kamarádi z místa bydliště, spolužáci ze školy, společný zájem o hudbu či sportovní prostředí. Vyzkoušení drogy je v prvopočátku pouze ze zvědavosti, ovšem zjistí-li více jedinců pozitivní účinek drogy, začíná se parta specializovat a s drogou se v ní následně i počítá. Droga pak slouží jako vhodný prostředek komunikace a zábavy.⁴¹

3.3 Důsledky zneužívání drog pro společnost

Drogy nejsou problémem jenom uživatele samotného, ale i lidí v jeho okolí a společnosti jako celku. Závislost na drogách poškozuje uživatele drog jak po fyzické stránce, tak i po stránce psychické.

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, drogami jsou ohroženi hlavně mladí lidé. Pokud si začnou s drogami, ohrožují sami sebe a svou budoucnost. Toxikoman pomalu přestává chodit do školy, do zaměstnání, nastává rozvrat rodinných vztahů, dochází ke sporům s rodiči a příbuznými. Tak jak začíná zanedbávat svoje povinnosti, postupně přijde o zaměstnání, nedostává se mu finančních prostředků, nastává problém s bydlením, a v jeho důsledku může zůstat bez domova. Frekvence užívání drog se zvyšuje, shánění drogy věnuje většinu svého času. Pokud je toxikoman již plně závislý jeho finanční náročnost je značně vysoká, na drogu potřebuje několik desítek tisíc korun. Vzhledem k tomu, že již v této době je vesměs bez zaměstnání, bez pravidelného příjmu finančních prostředků, shání peníze, kde se dá. Dochází k tomu, že začne prodávat své věci, a pak začíná zpeněžovat majetek rodičů, a když už nemá zdroj financí, začíná se dopouštět trestné činnosti. Dopouští se podvodů, krádeží a loupeží, ženy se pak uchylují většinou k prostituci. V České republice je trestnými činy ve spojitosti s drogami dle dostupných odhadů způsobena fyzickým i právnickým osobám škoda ve výši cca 2 miliard Kč.⁴² Dle dostupných údajů za rok 2012 drogové trestné činy tvořily 1,3% všech zjištěných trestných činů. Nejvíce postižené kraje drogovou kriminalitou v rámci České republiky v přepočtu na 100 000 obyvatel v roce 2012 byla

⁴¹ VONDRKA, J. *Smrt jménem závislost*. Praha, 2004, s. 26.

⁴² KALINA, K., KOLEKTIV. *Drogy a drogové závislosti 1 – mezioborový přístup*. Praha, 2003. s. 24.

Praha, a pak následuje kraj Karlovarský a Středočeský. Od roku 2007 se drogová trestná činnost neustále zvyšuje. V roce 2012 bylo trestně stíháno cca 3 000 osob za drogovou trestnou činnost, a to především z důvodu výroby, pašování a prodeje pervitinu, či konopných látek. Zhruba 80 % činí trestné činy spojené s výrobou, prodejem a pašováním drog, pak asi 15 % tvoří trestné činy nedovoleného nakládání s drogami pro vlastní potřebu. Obžalováno bylo 2 400 osob a následně pravomocně odsouzeno 2 100 osob. Podmíněné odložení odnětí svobody bylo nejvíce uloženou sankcí. Na 1 285 přestupků nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami bylo v České republice projednáno za rok 2012, což činí nárůst o 10 % více než v roce 2011. Pod vlivem návykových látek bylo spácháno 184 000 trestných činů, což činí více než 15 % objasněných trestných činů. Z tohoto počtu bylo 161 000 spácháno pod vlivem alkoholu a 23 000 pod vlivem nealkoholových drog.

Na protidrogovou politiku bylo ze strany rozpočtů státní správy a samosprávy vynaloženo 587,3 milionu Kč, z toho činily výdaje ze státního rozpočtu 346,8 milionu Kč a z místních rozpočtů 240,5 milionu Kč. Pokud srovnáme výdaje s rokem 2011, jedná se o náklady vyšší o 4,2 %, z toho výdaje ze státního rozpočtu vzrostly o 1,4 %, a náklady krajů narostly o 12,2 %. Výdaje obcí klesly o 0,8 %. Léčba závislostí na návykových látkách jsou hlavně financovány ze zdravotního pojištění, které činily v roce 2011 celkem 1 563 milionu Kč. Z toho činily výdaje na léčbu poruch způsobených alkoholem 1 110 milionu Kč a na léčbu poruch nealkoholových 453 milionu Kč. Výdaje zdravotních pojišťoven v tomto roce poklesly o 4 %. Podíl psychiatrie a oboru návykových nemocí činil přibližně 90 % u lůžkové péče a necelých 60 % u péče ambulantní.⁴³

Je zřejmé, že důsledky zneužívání drog mají významné důsledky jak pro samotné uživatele, kteří tak hazardují se svým zdravím a i životem, tak pro jednotlivce, kteří jsou následně poškozeni páčáním trestné činnosti pod vlivem návykových látek a v neposlední řadě pro celou společnost, která na protidrogovou politiku prostřednictvím státního rozpočtu vynakládá nemalé výdaje finančních prostředků určených na protidrogovou prevenci, ale i na léčbu drogově závislých jednotlivců.

⁴³ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*, Praha, 2013, s. 1.

4 DROGOVÁ KRIMINALITA

V každé společnosti dochází ke konzumaci drog, ke kterým se váže i drogová kriminalita. Od vyspělosti jednotlivého státu se pak odvíjí síla těchto jevů. Sotva se kdy podaří docílit toho, aby byla ze společnosti zcela odstraněna. Toto je dáno ekonomickými zájmy drogových kartelů, které jsou velice dobře organizovány a jsou schopny se okamžitě přizpůsobit koncovým spotřebitelům. Protidrogové útvary nejsou schopny včas na tyto změny zareagovat a málokdy se podaří státním orgánům drogové kartely ochromit v jejich činnosti.⁴⁴ Drogová kriminalita u nás je pozorovatelná od druhé poloviny minulého století. Po roce 1989 u nás došlo k markantnímu nárůstu užívání drog. Tak jako v ostatních státech Evropy se situace v posledních letech spíše stabilizovala.

Do roku 2010 byly drogové delikty zakotveny v trestním zákoně č. 140/1961Sb. S účinností od 1. 1. 2010 nabyt účinnosti zákon č. 40/2009Sb., - trestní zákoník. V této kapitole bude věnována náležitá pozornost jednotlivým trestným činům zabývající se drogovou problematikou v nově účinném zákoníku, které jsou i nadále systematicky řazeny mezi trestné činy obecně nebezpečné a jsou uvedeny v Hlavě VII. v ustanoveních § 283 - § 287.

4.1 Drogové trestné činy v trestním zákoníku č. 40/2009Sb.

4.1.1 § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

Ve smyslu ustanovení § 283 je možné trestně stíhat toho, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed. Skutková podstata ve smyslu ustanovení trestného činu dle § 283 je v podstatě stejná jako skutková podstata trestného činu ve smyslu ustanovení § 187 trestního zákona platného do roku 2010 s tím, že v trestním zákoníku č. 40 z roku 2009 došlo ke zpřísnění pro pachatele, kteří se tohoto trestného činu dopustí opakovaně, tedy jestliže byli za stejný trestný čin v posledních třech letech odsouzeni nebo potrestáni. Nyní se toto jednání oproti předchozí právní

⁴⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Praha, 2002, s. 3 – 24.

úpravě řadí ke kvalifikovaným skutkovým podstatám nacházejícím se v druhém odstavci trestného činu dle § 283 oproti předchozí právní úpravě. Také došlo ke změnám v horní hranici trestní sazby některých kvalifikovaných skutkových podstat, která byla zvýšena z 15 na 18 let a to u jednání, kterým pachatel způsobí těžkou újmu na zdraví dvou či více osob nebo smrt. Dále se zvýšení horní hranice trestní sazby týká případu, kdy pachatel spáchal trestný čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo spáchal-li jej ve spojení s organizovanou skupinou ve více státech. Dále je na závěr uvedeného paragrafového znění uvedeno, že příprava k trestnému činu dle § 283 je trestná.⁴⁵ Vládní nařízení č. 467/2009Sb., v § 1 uvádí, jaké chemické látky ve smyslu ustanovení § 283, § 284 a § 286 trestního zákoníku se považují za jedy, že tyto jsou uvedeny v příloze č. 1, k tomuto nařízení, dále že se jedná o chemické směsi s obsahem nejméně 7% látky.

4.1.2 § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

Ve smyslu ustanovení § 284 odst. 1 lze stíhat neoprávněné přechovávání konopných drog pro vlastní potřebu v množství větším, než malém. Uvedené ustanovení se týká osoby, která uvedené látky užívá a za tímto účelem uvedené látky přechovává.⁴⁶ Trestním zákoníkem není vymezeno co je množství větší než malé a do 23. srpna 2013 bylo toto množství ve smyslu ustanovení § 289 odst. 2 trestního zákoníku určováno v nařízení vlády č. 467/2009Sb., kterým bylo pro účely trestního zákoníku stanoveno, co se považuje za jedy a jaké množství se považuje za větší než malé u omamných a psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. V § 2 tohoto vládního nařízení, bylo vymezeno, že hodnoty určující množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení. Dne 23. srpna 2013 však nabytím zveřejněním ve Sbírce zákonů účinnosti nález Ústavního soudu, kterým se ustanovení § 289 odst. 2 ve slovech „a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů“ zrušilo a současně tak pozbyl platnosti § 2 a příloha č. 2 výše zmíněného nařízení vlády č. 467/2009Sb. Tato změna právního prostředí znamená de facto návrat ke stavu před datem 1. 1. 2010, od kterého je účinný nový trestní zákoník. V současné době tedy není stanoveno obecně závazným právním předpisem množství větší než malé u omamných a psychotropních látek a jeho definice je tak ponechána výlučně na

⁴⁵ *Zaostřeno na drogy: nový trestní zákoník, Změny v postihu (nejen) drogové kriminality*. Č. 1 (leden – únor 2010) Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, s. 6.

⁴⁶ JELÍNEK, J. a kol: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 2633.

soudní praxi.⁴⁷ V prvním odstavci § 284 je privilegovanou skutkovou podstatou nakládání s konopnými drogami, tímto došlo de facto k dělení drog na „měkké“ a „tvrdé“. Konopné látky tak byly zařazeny do první nejlehčí skupiny, na rozdíl od ostatních látek, které jsou zařazeny do kategorie druhé.⁴⁸ Skutkovou podstatou ve smyslu druhého odstavce § 284, je neoprávněné přechovávání jiných omamných nebo psychotropních látek než konopných a jedu, pro vlastní potřebu v množství větším než malém. Za spáchání trestného činu ve smyslu ustanovení § 284 lze pachateli uložit trest odnětí svobody, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty či peněžitý trest. Co se týče prvního odstavce, může být horní hranice trestní sazby odnětí svobody až jeden rok, podle druhého odstavce pak až na dvě léta, podle odstavce třetího na šest měsíců až pět let a podle čtvrtého odstavce pak trestem odnětí svobody na dvě léta až osm let.

4.1.3 § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku

Ve smyslu ustanovení prvního odstavce § 285 lze trestně stíhat toho, kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje rostlinu konopí v množství větším než malém. V tomto případě není možné pěstování rostliny považovat za shodné jako výrobu omamné a psychotropní látky ve smyslu ustanovení § 283. O výrobu by se jednalo pouze, kdyby sklizená rostlina byla podrobena zpracování směřujícímu k následné spotřebě či k získání psychotropní látky tetrahydrokanabinolu.⁴⁹ Nařízení vlády č. 455/2009Sb., pak pro účely trestního zákoníku stanovuje v § 1, jaké rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku, kdy jejich seznam je uveden v příloze č. 1, a v § 2 vládního nařízení a jaké je jejich množství větší než malé rostlin a hub, které obsahují omamnou a psychotropní látku ve smyslu ustanovení § 285 trestního zákoníku, jejichž hodnoty jsou pak následně uvedeny v příloze č. 2. Podle prvního odstavce § 285 pak lze pachatele potrestat trestem odnětí svobody až na šest měsíců, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

⁴⁷ Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013.

⁴⁸ NOVOTNÝ, F. a kol.: *Trestní zákoník 2010 s komentářem, judikaturou a důvodovou zprávou*. Praha, s. 587.

⁴⁹ NOVOTNÝ, F. a kol.: *Trestní zákoník 2010 s komentářem, judikaturou a důvodovou zprávou*. Praha, s. 594.

Druhý odstavce § 285 pak stanoví, že pachatele, který neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbovité nebo jiné rostliny, tedy kromě konopí, obsahující omamnou nebo psychotropní látku lze potrestat odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Podle tohoto odstavce se za neoprávněné pěstování hub nebo jiných omamných a psychotropních rostlin považuje každé pěstování, které je v rozporu s pravidly, která jsou dána Jednotnou úmluvou o omamných látkách, kde je uvedeno, že maková nať, keř koka a opiový mák podléhají kontrolním opatřením.⁵⁰ Vyšší trestní sazba je pak určena podle odstavce 3 za spáchání ve větším rozsahu a dle odstavce 4 za spáchání ve značném rozsahu.

4.1.4 § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

Ve smyslu § 286 odst. 1 je možné trestně stíhat toho pachatele, který vyrobí, sobě nebo pro jiného opatří nebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku nebo k výrobě jedu. Předmětem ve smyslu uvedeného paragrafového znění, který je určen k výrobě omamné či psychotropní látky, či přípravkem obsahujícím omamnou nebo psychotropní látku nebo jed, mohou být kromě přístrojů, nebo jiných zařízení, také suroviny, které jsou vhodné a také určené k takové výrobě. Trestný čin ve smyslu ustanovení § 286 má svojí povahou blízko k § 283 trestního zákoníku - Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, jelikož se zakládá v opatřování předmětů určených k nedovolené výrobě. Ustanovení § 286 má ve vztahu k § 283 subsidiární povahu.⁵¹ Dle prvního odstavce uvedeného zákonného ustanovení je možno pachateli uložit trest odnětí svobody až na 5 let. Dále vedle trestu odnětí svobody je možné pachatele postihnout peněžitým trestem, zákazem činnosti, nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pokud se však pachatel dopustí uvedeného jednání jako člen organizované skupiny, nebo spáchá-li čin ve značném rozsahu, či ve větším rozsahu vůči dítěti, či

⁵⁰ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník II. § 140 a § 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 2642.

⁵¹ NOVOTNÝ, F. a kol.: *Trestní zákoník 2010 s komentářem, judikaturou a důvodovou zprávou*. Praha, s. 595.

takovým jednáním pro sebe nebo jiného získá značný prospěch, je možné jej potrestat odnětím svobody na dvě léta až deset let.⁵²

4.1.5 § 287 Šíření toxikomanie

Ve smyslu ustanovení § 287 hrozí každému, kdo svádí jiného ke zneužívání jiné látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání jiné návykové látky jinak podněcuje nebo šíří, trest odnětí svobody až na tři léta nebo zákaz činnosti. Skutková podstata uvedeného trestného činu se tedy na alkohol nevztahuje, i když podle § 130 trestního zákoníku patří mezi návykové látky. K naplnění zákonných znaků tohoto trestného činu není nutné, aby osoby byly jednáním pachatele ovlivněny. Uvedený trestný čin je dokonán již sváděním, podporováním, podněcováním či šířením.⁵³ Co se týče svádění a podporování, jedná se o jednání, které je podobné návodu a pomoci ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1, písm. b), c), avšak vzhledem k tomu, že osoba, která sama užívá návykové látky, se nedopouští trestného činu, nejedná se o formu účastenství ve smyslu uvedeného ustanovení, ale o přímé pachatelství trestného činu dle § 287, a zcela nezávislé na případném pachatelství jiné osoby. Projevem podněcování, je projevem takového jednání pachatele, který chce u jiných osob vzbudit náladu či rozhodnutí vedoucí ke zneužívání návykových látek jiných než alkohol. Šířením je následně myšleno takové jednání, které směřuje k rozšíření zneužívání návykových látek jiných než alkohol dále ve společnosti.⁵⁴

V případě, že se pachatel uvedeného jednání dopustí jako člen organizované skupiny, hrozí mu trest odnětí svobody na 1 rok až 5 let a pokud jej spáchá vůči dítěti mladšímu 15 let, pak může být postižen odnětím svobody na 2 léta až 8 let.

4.2 Pachatelé drogových trestných činů

Drogovou - nealkoholovou toxikománii lze považovat za významný kriminogenní faktor, přičemž je známa velmi široká škála různé trestné činnosti, která je s nealkoholovými drogami spojena.⁵⁵

⁵² Zaostřeno na drogy 1: *Nový trestní zákoník, Změny v postihu (nejen) drogové kriminality*. Praha, 2009, s. 7.

⁵³ NOVOTNÝ, F. a kol.: *Trestní zákoník 2010 s komentářem, judikaturou a důvodovou zprávou*. Praha, s. 598.

⁵⁴ JELÍNEK, J. a kol: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2009, s. 2650-2651.

⁵⁵ VANTUCH, Pavel. *Drogy a kriminalita*. Brno, 1990. s. 171.

Do tří základních skupin můžeme rozdělit osoby páchající trestnou činností, která souvisí se zneužíváním drog:

4.2.1 Osoby páchající přímo drogovou kriminalitu

Do první, poměrně rychle rozrůstající skupiny osob, která přímo páchá drogovou trestnou činností, můžeme zařadit osoby, které se podílí na jejich manipulaci v rozporu se zákonem, tedy podílí se na výrobě, distribuci či přechovávání omamných a psychotropních látek pro jiného. Jsou to osoby, jímž hrozí postih ve smyslu ustanovení § 283 trestního zákoníku. V souladu s celosvětovým trendem, jsou tvrdšími postihy sankcionovány osoby, které tuto trestnou činnost páchají v rámci organizované skupiny, či organizované skupiny, která působí na území vícero států. Některé osoby, které drogy prodávají (dealeři), jsou sami uživatelé a prodávají je za účelem obstarání dávky. Zvláštní skupinou pachatelů drogové kriminality jsou samotní uživatelé pervitinu, kteří je sami vyrábí a následně prodávají. Za přechovávání drog pak mohou být uvedené osoby potrestány ve smyslu ustanovení § 284 trestního zákoníku, kdy pro naplnění skutkové podstaty trestného činu není důležitá samotná hmotnost přechovávané látky, ale obsah drogy v ní obsažený. Také pachatele, kteří se dopouští trestného činu Nedovoleného pěstování rostlin obsahující omamnou a psychotropní látku dle § 285 trestního zákoníku, řadíme do této skupiny pachatelů drogové kriminality. Do této skupiny také řadíme pachatele drogových deliktů, kteří vyrobí sobě nebo jinému přechovávají předmět k nedovolené výrobě drog a tím se dopouštějí trestného činu ve smyslu ustanovení § 286 trestního zákoníku. Pachatelé, kteří pak jiného svádějí ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, nebo ho ve zneužívání podporují, anebo osoby, které zneužívání takové látky jinak podněcují či šíří. Tito pachatelé se pak dopouštějí trestného činu ve smyslu ustanovení § 287 trestního zákona, kterým je zdůrazňována společenská nebezpečnost rozšiřování nealkoholové toxikomanie.

4.2.2 Toxikomané páchající trestnou činností

Další početnou skupinu tvoří sami uživatelé omamných a psychotropních látek, kteří páchají trestnou činností pod vlivem požívání drog. Trestnou činností páchají v době intoxikace, nebo během abstinčního syndromu. Zpravidla se jedná o majetkovou trestnou činností, kterou si tak opatřují získání finančních prostředků na zakoupení své drogy. V těchto případech se vesměs dopouštějí krádeží ve smyslu ustanovení § 205 trestního zákoníku, ale také si drogu obstarávají přímo trestnou činností, jako je např.

vloupáním do lékáren, ordinací anebo paděláním lékařských receptů. Jedná se o tzv. opatrovací kriminalitu. Do této skupiny dále patří osoby páchající násilnou trestnou činností (ublížení na zdraví § 146, násilí proti úřední osobě § 325, loupež dle § 173 trestního zákoníku) a také trestnou činností mravnostního charakteru (znásilnění § 185, pohlavní zneužití § 187, výtržnictví § 358, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352 a třeba výtržnictví dle § 358 trestního zákoníku).⁵⁶

Už od školního věku se nejrůznějšími poruchami projevuje sociálně deviantní vývoj kriminálních toxikomanů. Začátky rozvoje kriminální kariéry, jsou u kriminálních drogově závislých osob těsně spjaty se stykem kriminálního prostředí. Charakteristickým rysem drogově závislých kriminálních osob je nízká frustrační snášenlivost a porucha adaptačních mechanismů. Jednotlivci nejsou schopni se vyrovnat se životní zátěží, která je odrážena nerealistickým životním stylem, ve smyslu rezignace před životními obtížemi. Kriminální prostředí umožňuje jednotlivci uznání právě pro jeho chování, které ostatní populace odmítá. Je to kompenzace sociální izolace, která dále posiluje nerealistický životní styl. Nůžky mezi osobou kriminálně závadovou osobou a společností se i nadále rozevírají.⁵⁷

4.2.3 Osoby páchající trestnou činností na toxikomanech

Další samostatnou skupinou jsou pachatelé, kteří využívají drogové závislosti u jiných jednotlivců a na nich následně páchají trestnou činností. Drogově závislé osoby se tak stávají sami oběťmi trestné činnosti. Jedná se o trestné činy omezování osobní svobody dle § 171, vydírání dle § 175, znásilnění dle § 185, sexuální nátlak dle § 186 a pohlavní zneužívání dle § 187 trestního zákoníku. Pachateli drogové trestné činnosti bývají jak muži, tak i ženy, které do jisté míry páchají odlišnou trestnou činností.⁵⁸

⁵⁶ TRÁVNÍČKOVÁ I., *Drogová kriminalita – včera, dnes a zítra*, Kriminalistika 4/2001, s. 280.

⁵⁷ JURÁKOVÁ I., *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno, 1999, s. 63.

⁵⁸ TRÁVNÍČKOVÁ I., *Drogová kriminalita – včera, dnes a zítra*, Kriminalistika 4/2001, s. 280.

5 STATISTICKÝ VÝVOJ DROGOVÉ KRIMINALITY

V teoretické části bakalářské práce, která je zaměřena na drogovou problematiku, byla popsána a charakterizována droga jako taková, bylo popsáno dělení drog, a druhy závislostí. Byly charakterizovány jednotlivé fáze a příčiny drogové závislosti a jejich škodlivé důsledky pro jednotlivce a pro společnost. Následně došlo k základnímu rozboru legislativní úpravy trestního zákoníku č. 40/2009Sb., a popsání jednotlivých drogových trestných činů a pachatelů drogové kriminality. Takto zpracovaný teoretický materiál poskytuje základní terminologické vymezení drogové problematiky jako takové. Teoretická část tak plynule navazuje na část praktickou, ve které je komparativní metodou porovnán základní statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008 až 2012 z dostupných statistických materiálů Národní protidrogové centrály Policie ČR se zaměřením na porovnání údajů jak v rámci České republiky, Středočeského kraje a dále pak v rámci Územního odboru Policie ČR Mělník. Dále pak praktická část pokračuje vyhodnocením dotazníkového šetření mezi žáky základních škol v Mělníku. Jako poslední součást praktické části jsou řízené rozhovory s osobami, které páchají drogovou a následně majetkovou trestnou činností a policisty, kteří drogovou a majetkovou trestnou činností vyšetřují.

5.1 Statistický vývoj drogové trestné činnosti v ČR

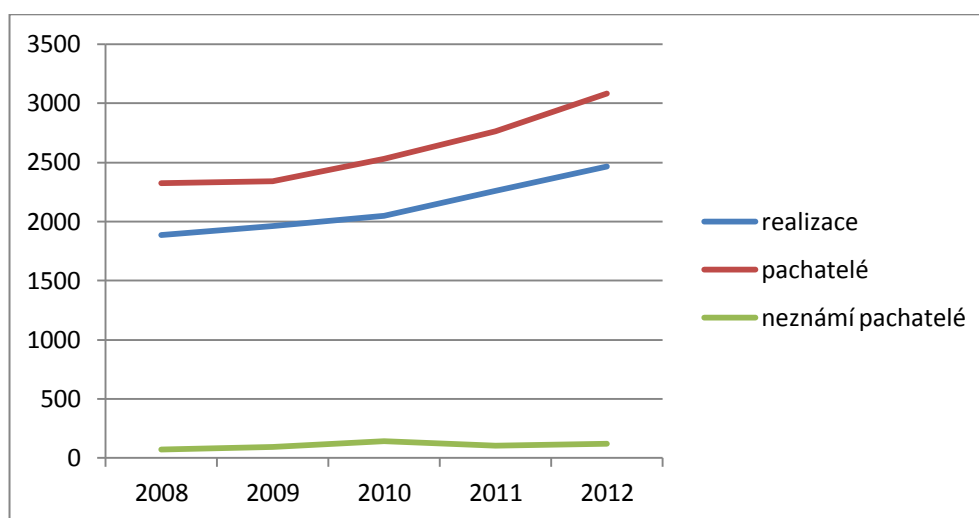
Součástí této bakalářské práce je i porovnání vývoje drogové kriminality a to zcela konkrétně v rámci celé České republiky, dále pak teritoria Středočeského kraje a následně v rámci působnosti Územního odboru Policie České republiky Mělník. Byly shromážděny statistické údaje z výročních zpráv Národní protidrogové centrály Policie České republiky a to za období roku 2008 až 20112. Uvedené statistické údaje byly komparativní metodou, tedy metodou srovnávací vyhodnoceny a zjištěná data byla znázorněna v tabulkové a grafické úpravě. Ze získaných hodnot je naprosto zřejmé, že dochází k nárůstu drogové trestné činnosti na celém území České republiky. V roce 2008 bylo na celém území České republiky orgány Policie ČR a Celní správy uskutečněno 1 888 realizací - odhalení drogové trestné činnosti, přičemž bylo zjištěno 2 326 pachatelů této trestné činnosti, z tohoto počtu bylo provedeno 73 realizací, kdy pachatel zjištěn nebyl. V roce 2012 pak bylo provedeno 2 463 odhalení drogové trestné

činnosti, bylo zjištěno 3 084 pachatelů. Z tohoto počtu proběhlo 120 realizací, při kterých pachatel zjištěn nebyl. Uvedené údaje znázorňuje tabulka a graf č. 1.⁵⁹

Tab. č. 1 Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008 až 2012

	realizace	pachatelé	neznámí pachatelé
rok 2008	1 888	2 326	73
rok 2009	1 961	2 340	92
rok 2010	2 049	2 529	143
rok 2011	2 261	2 763	105
rok 2012	2 463	3 084	120
Celkem	10 622	13 042	533

Graf č. 1 Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008 až 2012

Z uvedených statistických údajů je tedy zřejmý kontinuální nárůst drogové trestné činnosti v tomto časovém úseku.

Z uskutečněných realizací drogové trestné činnosti bylo ze známých pachatelů v roce 2008 zjištěno 2 104 dospělých osob, tedy osob starších 18 let, mladistvých pachatelů, tedy osob ve věku 15 - 18 let bylo zjištěno 162, a nezletilých pachatelů osob mladších 15 let pak 60. V roce 2012 pak podíl dospělých pachatelů činil 2 946,

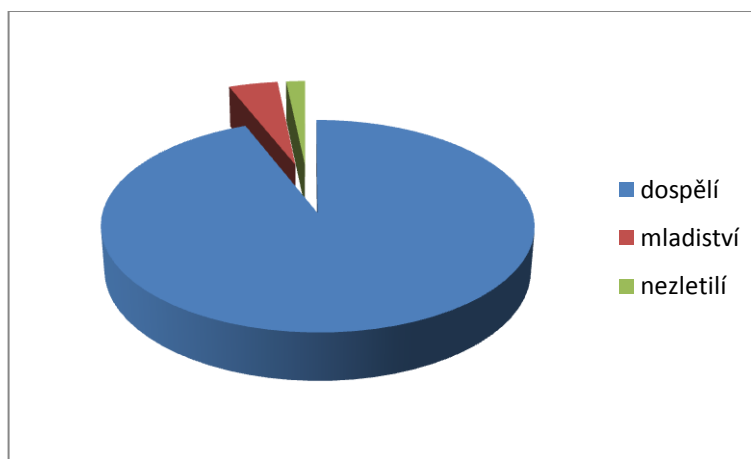
⁵⁹ Výroční zpráva Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

mladistvých 104 a nezletilých pak 34. Z těchto údajů je zřejmé, že tuto trestnou činnost páchali dospělí pachatelé (94%). Podíl mladistvých pachatelů činil (4%) a nezletilých pachatelů (2%). Z údajů je také potěšující fakt, že podíl mladistvých a hlavně pak nezletilých pachatelů kontinuálně k roku 2012 klesá.⁶⁰

Tab. č. 2 Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti

	dospělí	mladiství	nezletilí
rok 2008	2 104	162	60
rok 2009	2 214	83	43
rok 2010	2 391	101	37
rok 2011	2 604	115	44
rok 2012	2 946	104	34
Celkem	12 259	565	218

Graf č. 2 Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti

Poslední statistický výstup náležející k této kapitole je pak podíl pachatelů drogové trestné činnosti, kdy v roce 2008 bylo zjištěno 2 127 pachatelů občanů ČR a 199 cizinců. V roce 2012 bylo zjištěno 2 657 pachatelů občanů ČR a 427 cizinců. Z celkového pohledu na sledované období bylo 88 % pachatelů občany ČR a 12%

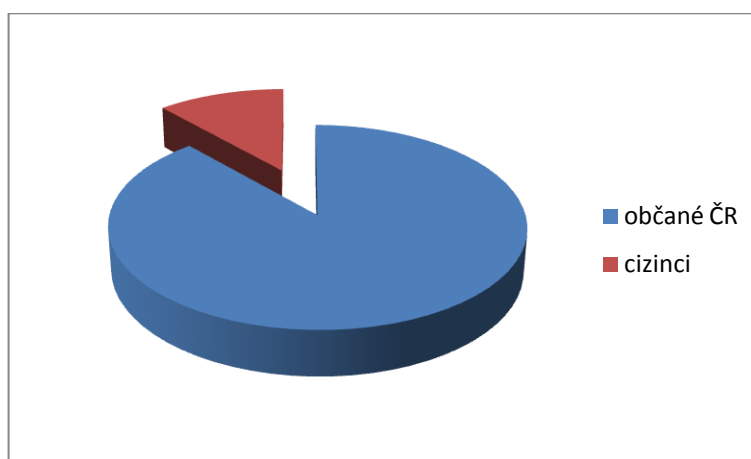
⁶⁰ *Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012*

cizinců. Z údajů vyplývá, že podíl cizinců ve sledovaném období vzrůstá. Uvedené údaje jsou znázorněny v tabulce a grafu č. 3.⁶¹

Tab. č. 3 Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti

	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
občané ČR	2 127	2 114	2 192	2 447	2 657	11 537
cizinci	199	226	337	316	427	1 505

Graf č. 3 Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti

5.2 Statistický vývoj drogové trestné činnosti ve Středočeském kraji

V rámci statistického sledování byl v uvedeném časovém rozmezí roku 2008-2012 komparativní metodou porovnán vývoj drogové trestné činnosti ve Středočeském kraji, který v porovnání s grafickým vyobrazením kopíruje trend v rámci celé České republiky, tedy od roku 2008 do roku 2012 narůstá počet zjištěných případů drogové trestné činnosti, zjištěných pachatelů, a stejně jako v rámci ČR počet neznámých

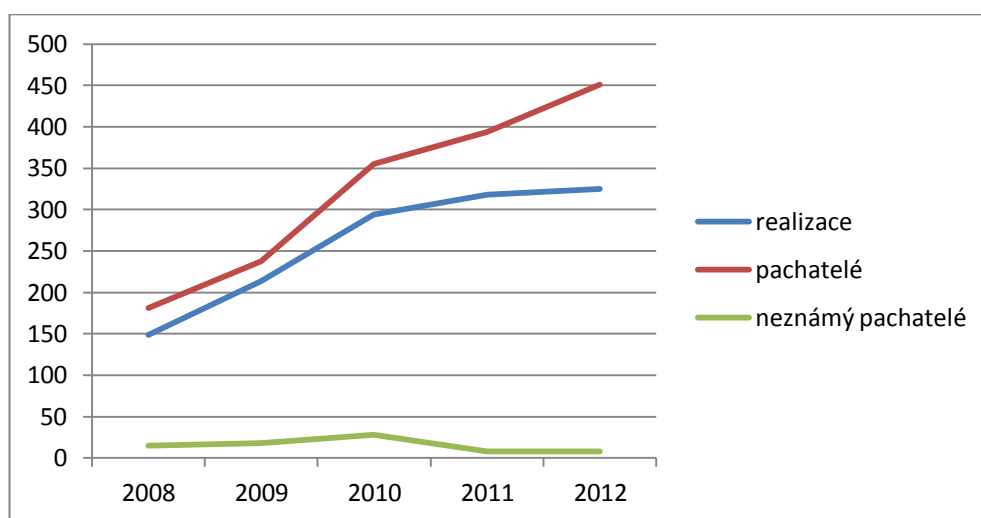
⁶¹ Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

pachatelů vyjma roku 2010 klesá. Vývoj v rámci Středočeského kraje je vyobrazen v tabulce č. 4 a graficky vyobrazen v grafu č. 4.⁶²

Tab. č. 4 Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012

	realizace	pachatelé	neznámí pachatelé
rok 2008	149	181	15
rok 2009	214	238	18
rok 2010	294	355	28
rok 2011	318	394	8
rok 2012	325	451	8
Celkem	1 300	1 619	77

Graf. č. 4 Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012

V rámci Středočeského kraje se drogové trestné činnosti za sledované období od roku 2008 až 2012 dopustilo 95% dospělých pachatelů tedy 1 545 osob, mladistvých pachatelů za toto období bylo zjištěno 68, což činí 4 % osob a nezletilých pachatelů bylo zjištěno 19, tedy 1 % osob. Trend drogové trestné činnosti má v tomto teritoriu od

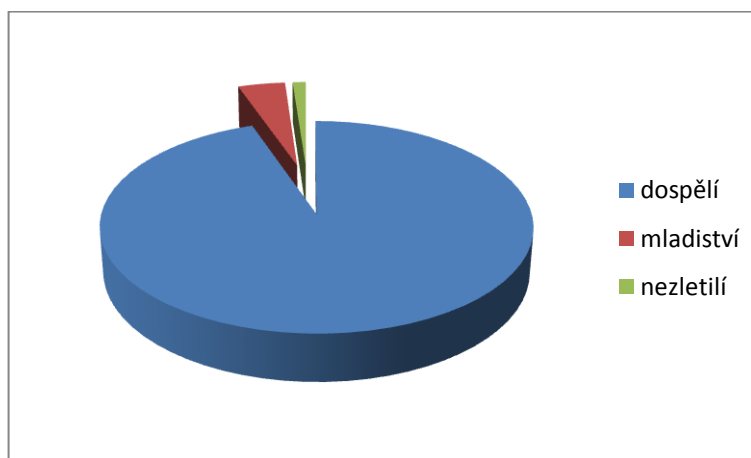
⁶² Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

roku 2008 vzrůstající tendenci. Lze konstatovat, že trend je vesměs stejný jako v rámci České republiky. Stav je znázorněn v tabulce a grafu č. 5.⁶³

Tab. č. 5 Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti

	dospělí	mladiství	nezletilí
rok 2008	171	7	3
rok 2009	228	8	3
rok 2010	337	18	3
rok 2011	371	21	6
rok 2012	438	14	4
Celkem	1 545	68	19

Graf č. 5 Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti

V rámci Středočeského kraje bylo od roku 2008 do roku 2012 při odhalování drogové trestné činnosti zjištěno 1 632 osob pachatelů, kdy 1 506 osob pachatelů byly občané České republiky, což činí 92 %. Cizinců bylo 126 osob pachatelů drogové trestné činnosti, což činí 8 %. Uvedené údaje jsou názorně vyjádřeny v tabulce a grafu č. 6.⁶⁴

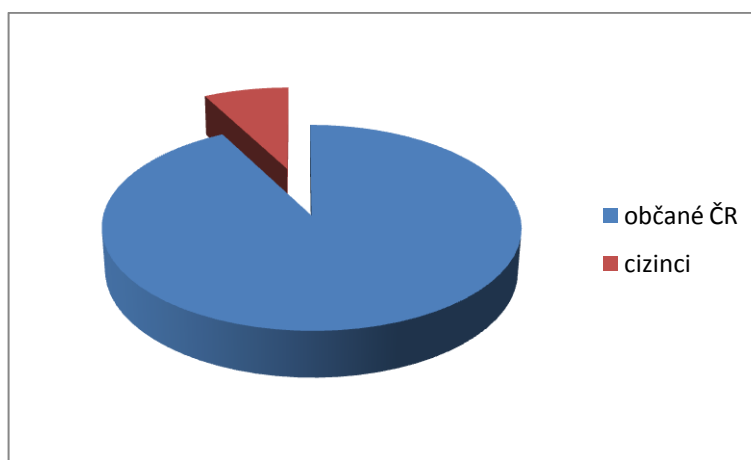
⁶³ Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

⁶⁴ Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

Tab. č. 6 Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti

	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
občané ČR	164	225	328	363	426	1 506
cizinci	17	14	30	35	30	126

Graf č. Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti

5.3 Statistický vývoj drogové trestné činnosti – ÚO Policie ČR Mělník

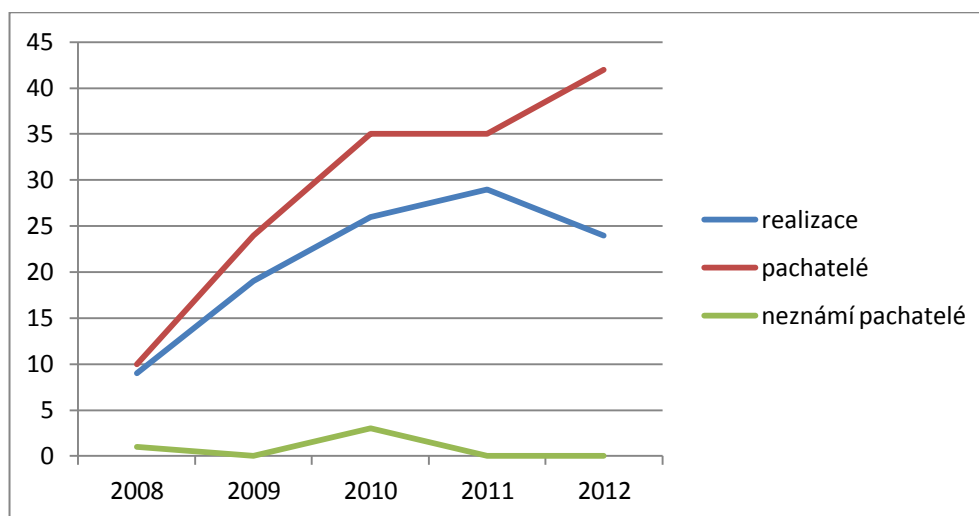
Poslední součástí průzkumu statistického vývoje prováděného komparativní metodou je srovnání vývoje drogové trestné činnosti v letech 2008 - 2012 na teritoriu Územního odboru Policie České republiky Mělník. Ze shromážděných údajů je zřejmé, že od roku 2008 do roku 2010 došlo k prudkému nárůstu odhalených případů drogové trestné činnosti a k nárůstu zadržených pachatelů této trestné činnosti. Od roku 2010 do roku 2011 dochází ke stagnaci. Rokem 2011 dochází k poklesu odhalených případů drogové trestné činnosti, ale stoupá počet zjištěných pachatelů. V této době nejsou registrovány odhalené případy, u kterých by nedošlo k zadržení pachatelů drogové

trestné činnosti. Uvedené údaje vývoje drogové trestné činnosti na teritoriu Územního odboru Policie ČR Mělník jsou pak znázorněny v tabulce a grafu č. 7.⁶⁵

Tab. č. 7 Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008 až 2012

	realizace	pachatelé	neznámí pachatelé
rok 2008	9	10	1
rok 2009	19	24	0
rok 2010	26	35	3
rok 2011	29	35	0
rok 2012	24	42	0
Celkem	107	136	4

Graf č. 7 Vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012

Drogové trestné činnosti ve sledovaném a porovnávaném období roku 2008 - 2012 se na teritoriu Územního odboru Policie ČR dopustilo drogové trestné činnosti celkem 173 pachatelů starších 18 let (95 %), dále pak 6 osob ve věku 15 - 18 let (3%), byly zjištěny 4 osoby mladších 15 let, které se drogové trestné činnosti na uvedeném území dopustilo (2%). Z uvedeného přehledu je zřejmé, že této trestné činnosti se

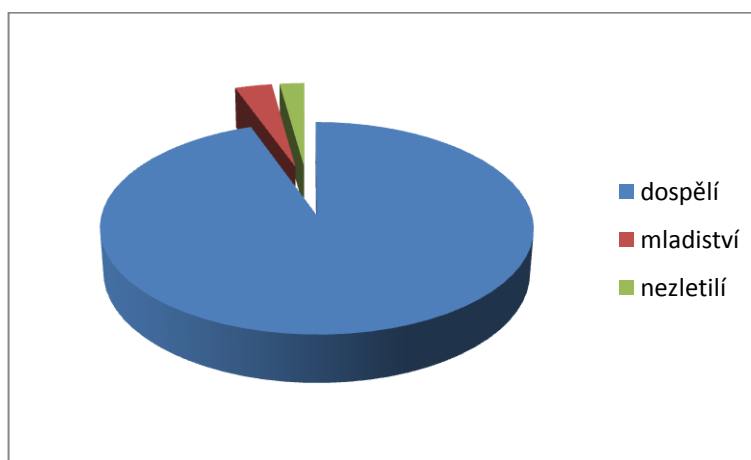
⁶⁵ Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

dopouštěli dospělí pachatelé. Přehled zjištěných pachatelů je pak znázorněn v tabulce a grafu č. 8.⁶⁶

Tab. č. 8 Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti

	dospělí	mladiství	nezletilí
rok 2008	12	0	0
rok 2009	35	3	0
rok 2010	45	0	0
rok 2011	37	2	4
rok 2012	44	1	0
Celkem	173	6	4

Graf č. 8 Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti

Z uvedeného počtu zjištěných pachatelů drogové trestné činnosti pak podíl občanů České republiky, bylo jako pachatelů drogové trestné činnosti zjištěno 174 osob (95%) a cizinců v počtu 9 osob (5%). Uvedené počty jsou pan znázorněny v tabulce a grafu č. 9.⁶⁷

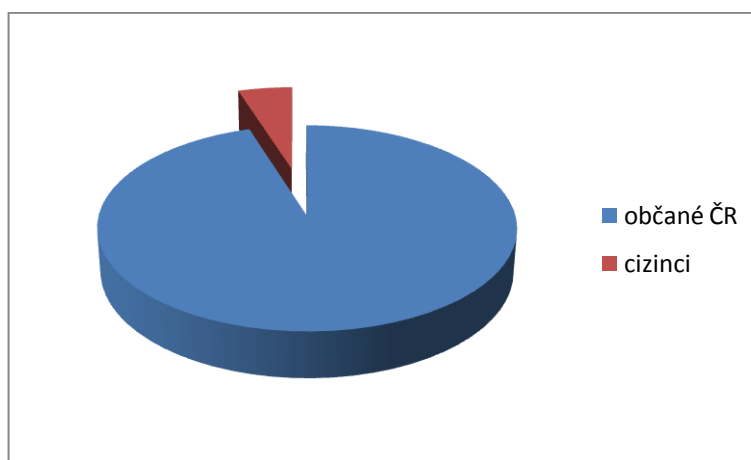
⁶⁶ Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

⁶⁷ Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012

Tab. č. 9 Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti

	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
občané ČR	11	35	44	39	45	174
cizinci	1	3	1	4	0	9

Graf č. 9 Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti

5.4 Souhrn vývoje drogové trestné činnosti

V předchozích částech kapitoly bylo komparativní metodou provedeno vyhodnocení a porovnání statistických údajů drogové trestné činnosti v letech 2008 - 2012. Jednotlivé statistické údaje jsou názorně graficky vyobrazeny. Je nutno uvést, že s účinností od 1. 2. 2009 došlo v České republice a to na základě tlaku ze strany Národní protidrogové centrály Policie ČR, Státního ústavu pro kontrolu léčiv a dále Lékárnické komory k omezení dostupnosti volně prodejných léčiv s obsahem do 30 mg pseudoefedrinu, kterých se nejvíce využívá k výrobě metamfetaminu. V souvislosti s tímto opatřením došlo k nárůstu dovozu těchto farmaceutik ze Spolkové republiky Německo, Polska a Slovenska. Vzhledem k omezení dostupnosti se výroba metamfetaminu omezila na menší varny tzv. domácí kuchyňské laboratoře, které jsou určeny k saturaci domácího trhu, příhraničních oblastí i na vývoz. Cenová i teritoriální

dostupnost metamfetaminu se odrazila ve zvýšené sekundární kriminalitě jejich uživatelů, kteří převážně páchají majetkovou trestnou činnost.

Na distribuci kokainu do České republiky se nejvíce podílejí osoby, které jsou původem ze Západní Afriky především z Nigerie. Tyto osoby pak přes české kurýry dováží kokain do České republiky a zemí EU z Latinské Ameriky, kdy kokain ukrývají do speciálně upravených zavazadel pro snížení možnosti odhalení na letištích. Do obchodu s kokainem na úrovni tranzitní distribuce v rámci Evropy bylo zjištěno zapojení albánsky hovořících zločineckých skupin. Cena kokainu na trhu klesá a tím vzrůstá mezi drogově závislými jeho oblíbenost, jež je většinou vykoupena masivním ředěním různými, často i zdraví ohrožujícími látkami.

Co se týče heroinu, tak s jeho obchodováním na území České republiky se nejvíce zabývají etničtí Albánci z Kosova a Makedonie. Heroin se dopravuje přes české kurýry motorovými vozidly po Balkánské cestě. Z Turecka coby zdrojové země se heroin přepravuje kamionovou dopravou přes ČR dále do zemí západní Evropy.

V sledovaném období je zaznamenán vzestupný trend v pěstování konopí, které se pěstuje tzv. „indoor“ technologiemi nejvíce v oblastech Středních, Severních a Západních Čech s největším podílem osob vietnamské národnosti. Tyto osoby vietnamské národnosti žijící v ČR jsou propojeni s občany Vietnamu žijícími v Kanadě a Nizozemí a byly zjištěny vývozní aktivity do Spolkové republiky Německo. Pěstované konopí se vyznačuje stabilní kvalitou sklizně s obsahem účinné látky THC v rozpětí 10 - 20 %. Takto kvalitní konečný produkt marihuana je dostupný po celém území České republiky. Alarmující je intenzivní užívání konopí nedospělými uživateli, které se následně odráží v množství nárůstu žadatelů o léčbu a intervenci v souvislosti s užíváním konopí. Průmyslová výroba saturuje domácí trh a stále více je vyvážena mimo území ČR, nejčastěji do SRN a do dalších zemí západní Evropy.

Z pohledu vymahatelnosti práva stále převažuje stíhání osob pro kvalifikované skutkové podstaty drogových trestných činů nad skutky, které souvisí s držením drog pro vlastní potřebu. Vymahatelnost práva v oblasti drogových přestupků je stále velmi nízká a podporuje toleranci rizikového užívání konopných drog.⁶⁸

⁶⁸ *Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012*

6 PRŮZKUM

V předchozí kapitole bylo komparativní metodou provedeno srovnání a následné vyhodnocení drogové trestné činnosti na území České republiky, v rámci Středočeského kraje a následně v rámci teritoria Územního odboru Policie ČR Mělník. Uvedená data byla získána z dostupných statistických výstupů Národní protidrogové centrály Policie ČR a následně vyhodnocena a zpracována v tabulkách a v grafickém znázornění. Na tuto kapitolu bakalářské práce pak následně navazuje další praktická část a to průzkumné šetření mezi žáky základních škol, které si klade za cíl zjistit míru povědomí žáků základních škol o drogové problematice, jejich postoje k drogám a v neposlední řadě zjistit míru prováděné prevence a vzdělávání v dané oblasti.

6.1 Metodika

Pro provedení průzkumného šetření v oblasti drogové problematiky byla vybrána metoda dotazníkového šetření, která se zdá naprosto vhodná pro její anonymitu, jednoduchost a míru porozumění položených dotazů. Dotazníkové šetření je sestaveno z 13 otázek, jejichž konkrétní podoba je uvedena v přílohách (viz. příloha č. 1). Dotazník byl rozdán na druhém stupni základních škol v Mělníku a to:

- Základní škola Jindřicha Matiegky Mělník
- Základní škola Jaroslava Seiferta Mělník
- Základní škola Jungmannovy sady Mělník

V těchto školách bylo celkem rozdáno 400 dotazníků, kdy jejich návratnost činila 80,75%. Bylo tedy shromážděno 323 ks vyplněných dotazníků což činí dostatečný základ pro provedení hodnotného průzkumu. Získaná data jsou následně zpracována v následujících tabulkách a grafickém vyobrazení. Shromážděné údaje jsou následně interpretovány v závěru práce.

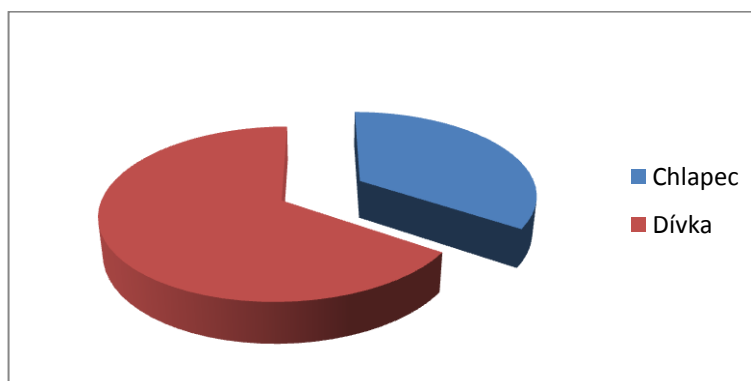
6.2 Charakteristika zkoumaného souboru

Charakteristika zkoumaného souboru je důležitá pro následnou interpretaci shromážděných údajů. Dotazníkové šetření bylo provedeno na základních školách v Mělníku a to mezi žáky 7, 8 a 9 tříd. Uvedená data jsou následně uvedena v tabulce č. 1.

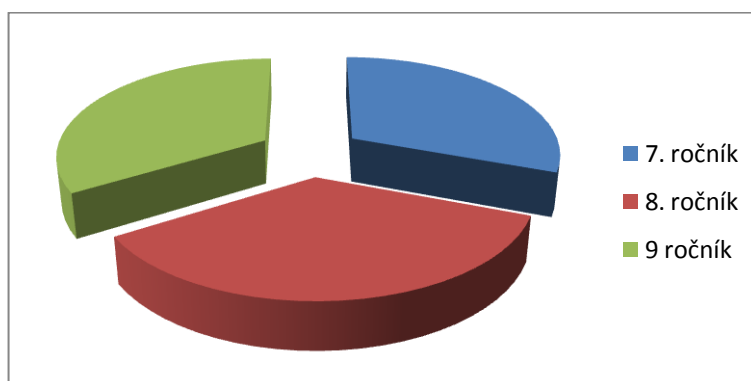
Tab. č. 10 Charakteristika zkoumaného souboru

POHLAVÍ		
Chlapec		Dívka
111 (34,36%)		212 (65,63%)
ROČNÍK		
7. ročník	8. ročník	9. ročník
99 (30,65%)	115 (35,60%)	109 (33,74%)

Graf č. 10 Pohlaví respondentů

Graf č. 11 Ročníkové složení žáků

Z uvedených údajů je zřejmé, že větší ochotu k účasti na dotazníkovém šetření projevilo 212 dívek z celkového počtu zkoumaného souboru, tedy 65,63%. Chlapců se zúčastnilo 111 (34,36%). Největší účastí jsou zastoupeni žáci 8 ročníků v počtu 115 (35,60%), následováni žáky 9 tříd v počtu 109, jejichž účast činila 33,74% a jako nejméně zastoupené ročníky zkoumaného souboru jsou žáci 7 tříd v počtu 99, jejichž účast činila 30,65% z celkového počtu respondentů. Uvedená data jsou názorně zpracována v tabulce č. 10, grafu č. 10 a 11.

6.3 Vlastní výsledky dotazníkového šetření

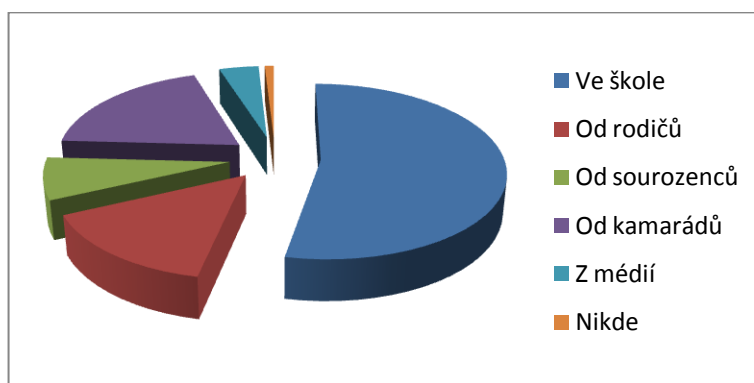
Konkrétní výsledky dotazníkového šetření mezi žáky základních škol jsou zpracovávány v této podkapitole. Dotazník jak je již uvedeno obsahuje 13 konkrétních uzavřených otázek vždy s danou možností odpovědi. V první části dotazníku jsou žákům položeny otázky, které mají za cíl zjistit míru a zdroj informovanosti o drogové problematice. Další otázky již zjišťují, zdali žáci mají konkrétní zkušenosti s drogami a poslední část dotazníků je zaměřena na míru drogové prevence. Konkrétní výsledky jednotlivých otázek jsou pak uvedeny v tabulkách a pro lepší přehlednost dále graficky znázorněny.

1) Odkud získáváš informace o drogách

Tab. č. 11 Odkud děti získávají informace o drogách?

	Počet	Relativní četnost
Ve škole	172	53,25%
Od rodičů	48	14,86%
Od sourozenců	25	7,70%
Od kamarádů	62	19,19%
Z médií (TV, internet, noviny či časopisy)	13	4,02%
Nikde	3	0,92%

Graf č. 12 Odkud děti získávají informace o drogách?

Cílem první otázky je zjistit odkud děti získávají informace o drogách. Z celkového počtu dotazovaných žáků uvedlo, že nejvíce informací získává právě ze školního zařízení (53,25%), což je pozitivní. Druhou nejčastější odpovědí pak bylo, že informace získávají od kamarádů (19,19%), dále pak 14,86% z dotázaných uvedlo, že informace dostávají od rodičů, a od sourozenců 7,70%. Z médií, tedy z novin, časopisů, televize či z internetu čerpá informace pouhých 4,02% z dotázaných. Pouze 0,92% z celkového počtu dotázaných uvedlo, že informace nikde nezískává. Z výsledků otázky je zřejmé, že míra informovanosti dětí od rodičů je nižší na rozdíl informací získaných od kamarádů, což lze vnímat jako možný rizikový faktor, jelikož se rodiče dětem příliš nevěnují, jsou zaneprázdnění pracovními povinnostmi.

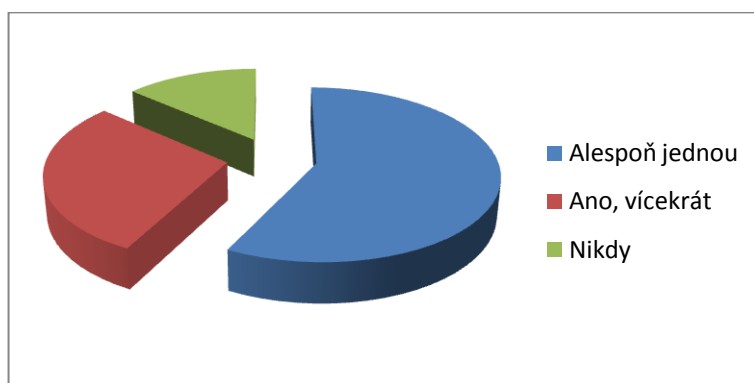
2) Hovoříte u vás doma o drogách?

Cílem druhé otázky bylo zjištění, zdali děti někdy doma hovořily o drogách. Bylo zjištěno, že z dotázaných 57,58% respondentů doma o drogách hovořilo, 28,79% odpovědělo, že vícekrát a pouhých 13,62% uvedlo, že doma nikdy s rodiči či sourozenci o drogách nehovořili.

Tab. č. 12 Hovoříte u vás doma o drogách?

	Počet	Relativní četnost
Alespoň jednou	186	57,58%
Ano, alespoň jednou	93	28,79%
Nikdy	44	34,72%

Graf č. 13 Hovoříte u vás doma o drogách?

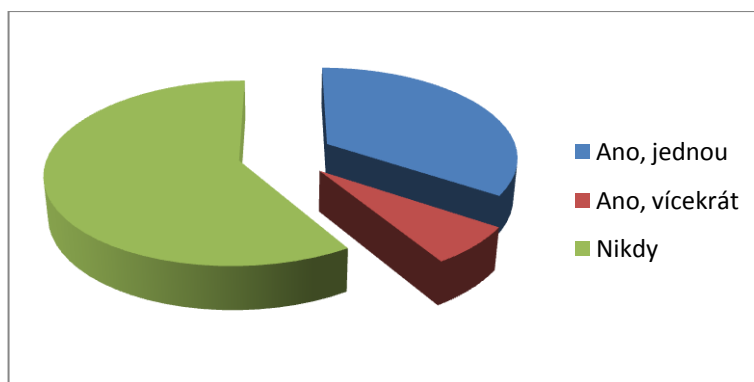
3) Už jsi se někdy opil (a)?

Na otázku, jestli se někdo z respondentů opil, odpovědělo celých 58,82% dotazovaných že nikdy, což je překvapivé zjištění v dnešní době, kdy je mnoho případů mladistvých a nezletilých podnapilých jedinců. Je možné, že ze strachu žáci neuvedli pravdivé odpovědi. Jednou se pak opilo 34,36% dotazovaných a vícekrát pak 6.80% žáků.

Tab. č. 13 Už jsi se někdy opil (a)?

	Počet	Relativní četnost
Ano, jednou	111	34,36%
Ano, vícekrát	22	6,80%
Nikdy	190	58,82%

Graf č. 14 Už jsi se někdy opil (a)?

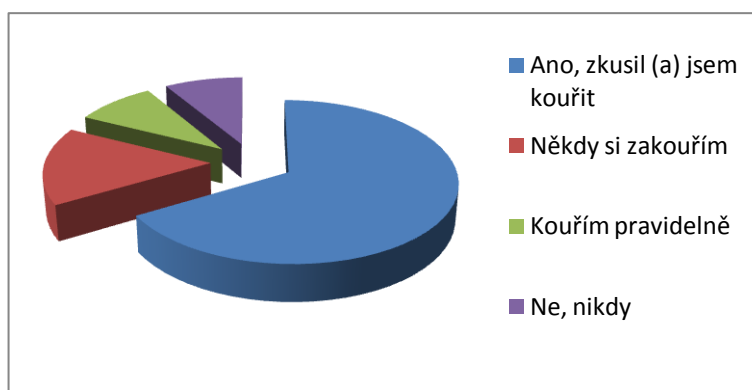

4) Kouřil (a) jsi někdy cigarety?

Tab. č. 14 Kouřil (a) jsi někdy cigarety?

	Počet	Relativní četnost
Ano, zkusil (a) jsem kouřit	215	66,56%
Někdy si zakouřím	51	15,78%
Kouřím pravidelně	29	8,97%
Ne, nikdy	28	8,66%

Graf č. 15 Kouřil (a) jsi někdy cigarety?

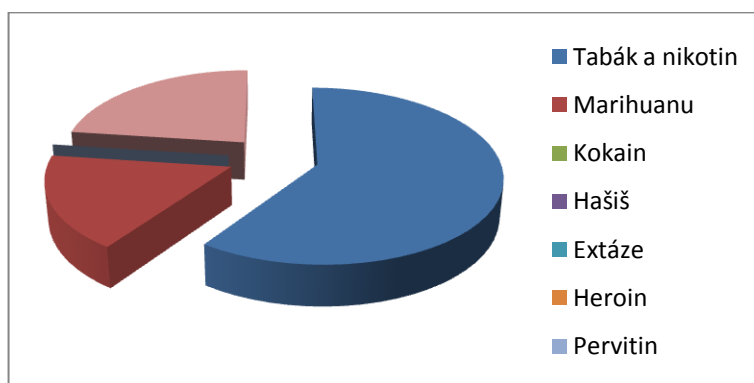
Na otázku jestli někdo z dotazovaných kouřil cigarety, žáci odpověděli, že 66,56% cigarety zkusilo, 15,78% pak uvedlo, že někdy cigarety kouří, 8,97% kouří cigarety pravidelně a 8,66% žáků pak odpovědělo, že cigarety nikdy nezkusili a nekouřili. Zdá se, že na rozdíl od alkoholu jsou žáci v otázkách kouření více tolerantní.

5) Kterou z drog už jsi někdy vyzkoušel?

Tab. č. 15 Kterou z drog už jsi někdy vyzkoušel?

	Počet	Relativní četnost
Tabák a nikotin	193	59,75%
Marihuana	56	17,33%
Pervitin	0	0%
Kokain	0	0%
Hašiš	0	0%
Extáze	0	0%
Heroin	0	0%
Žádnou	74	22,91%

Graf č. 16 Kterou z drog už jsi někdy vyzkoušel(a)?

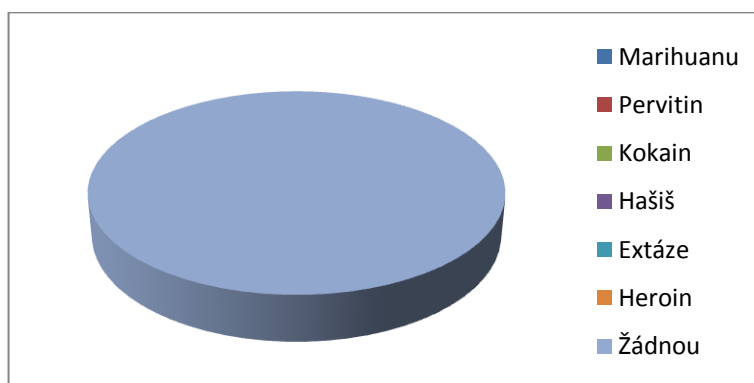
Z uvedeného dotazu, kterou drogu žáci někdy vyzkoušeli, vyplývá, že nejvíce vyzkoušelo kouřit cigarety 59,75%, což potvrzuje víceméně údaje z předchozí otázky. Dále a co je více zarážející a poměrně rizikové, že celých 17,33% dotazovaných žáků již zkusilo marihuanu. Toto je dáno vyšší mírou tolerance pro konopné látky jako takové. Žádnou z drog jako pervitin, kokain, hašiš, extáze či heroin včetně tabáku nikdy nevyzkoušelo celých 22,91% respondentů. Vysoký procentuální podíl respondentů, kteří již vyzkoušeli tabák a nikotin je dán vysokou dostupností cigaret, a tím, že pro mládež, ačkoli je mladší 18 let není problém si cigarety zakoupit v kdejakém obchodě.

6) Užíváš pravidelně nějakou nelegální drogu?

Tab. č. 16 Užíváš pravidelně nějakou nelegální drogu?

	Počet	Relativní četnost
Marihuanu	0	0%
Pervitin	0	0%
Kokain	0	0%
Hašiš	0	0%
Extáze	0	0%
Heroin	0	0%
Žádnou	323	100%

Graf č. 17 Užíváš pravidelně nějakou nelegální drogu?

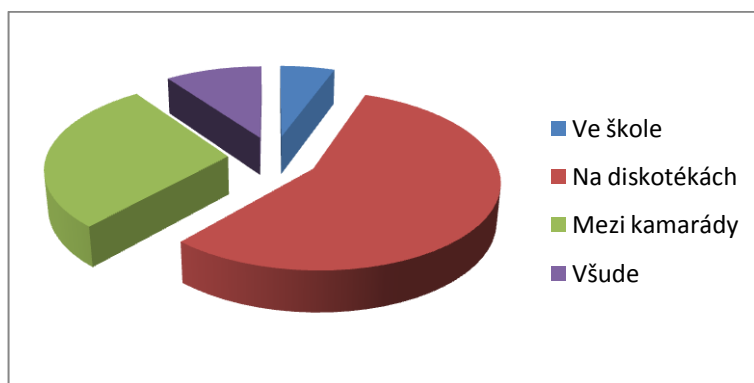
Tato otázka koresponduje s předchozí otázkou, tedy nikdo z dotazovaných respondentů pravidelně neužívá žádnou nelegální drogu.

7) Kde se může mládež dostat do kontaktu s drogou?

Tab. č. 17 Kde se může mládež dostat do kontaktu s drogou?

	Počet	Relativní četnost
Ve škole	18	5,50%
Na diskotékách	181	56,03%
Mezi kamarády	92	28,48%
Všude	32	9,90%

Graf č. 18 Kde se může mládež dostat do kontaktu s drogou?

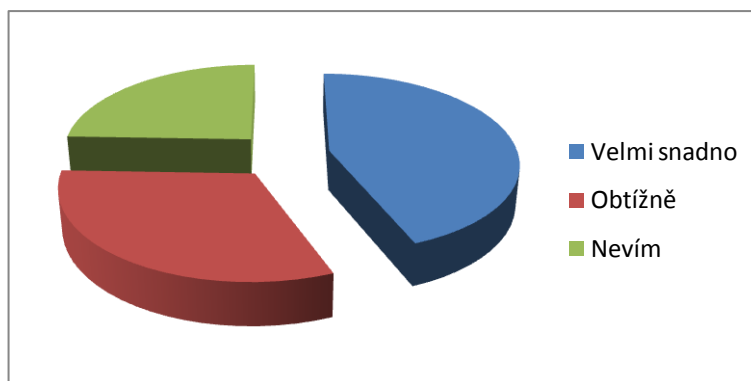
Na otázku, kde se mládež může dostat do kontaktu s drogou, odpovědělo 56,03% dotázaných, že na diskotékách, 28,48% dotázaných si myslí, že mezi kamarády, 9,90% se domnívá, že do kontaktu s drogou se lze dostat všude a 5,50% si myslí, že ve škole. Odpovědi respondentů potvrzují fakt o společenské závislosti, kde se droga stává jakousi součástí prostředí diskoték či techno - párty.

8) Jak obtížně se dá sehnat marihuana?

Tab. č. 18 Jak obtížně se dá sehnat marihuana?

	Počet	Relativní četnost
Velmi snadno	142	43,96%
Obtížně	102	31,57%
Nevím	79	24,45%

Graf č. 19 Jak obtížně se dá sehnat marihuana?

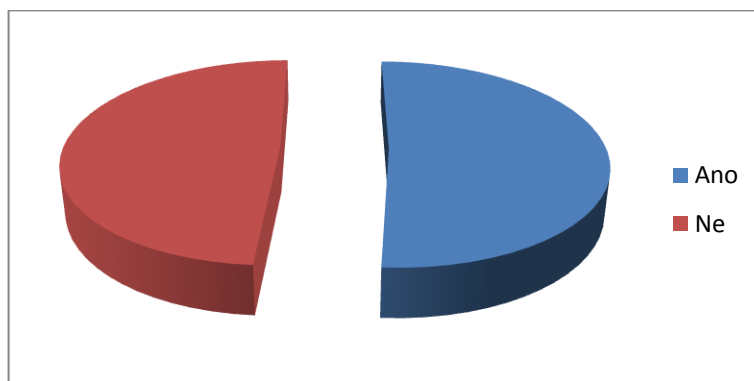
Další otázkou byl zjišťován názor dotazovaných, jak obtížně se dá dle jejich názoru sehnat marihuana. Většina dotázaných 43,96% odpovědělo, že velmi snadno, 31,57% se domnívá, že sehnat marihuanu je problém a 24,45% neví jak dalece je obtížné či naopak snadné marihuanu sehnat.

9) Nabízel Ti někdo jinou drogu než alkohol a cigarety?

Tab. č. 19 Nabízel Ti někdo jinou drogu než alkohol a cigarety?

	Počet	Relativní četnost
Ano	165	51,08%
Ne	158	48,91%

Graf č. 20 Nabízel Ti někdo jinou drogu než alkohol a cigarety?

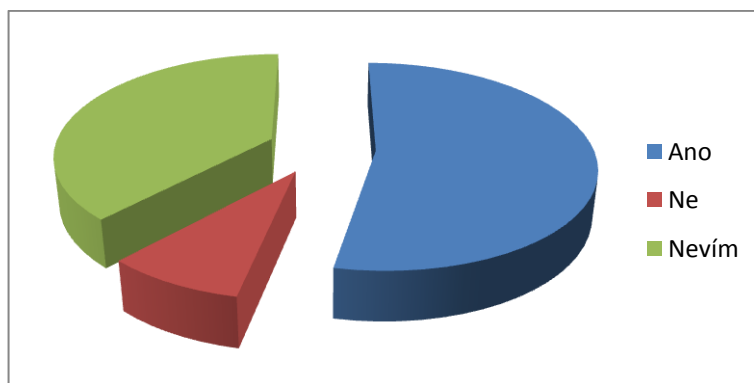
Další otázkou bylo zjišťováno, jestli dotazovaným žákům někdo nabízel drogu jinou než alkohol či cigarety. Na základě kladných odpovědí v 51,08% lze konstatovat, že drogy jsou pro děti poměrně snadno dostupné. Jenom 48,91% žáků uvedlo, že se s nabízením drogy ještě nesetkalo.

10) Měli jste ve škole výuku, týkající se drog a prevence drogové závislosti?

Tab. č. 20 Měli jste ve škole výuku, týkající se drog a prevence drogové závislosti?

	Počet	Relativní četnost
Ano	172	53,25%
Ne	28	8,66%
Nevím	123	38,08%

Graf č. 21 Měli jste ve škole výuku, týkající se drog a prevence drogové závislosti?

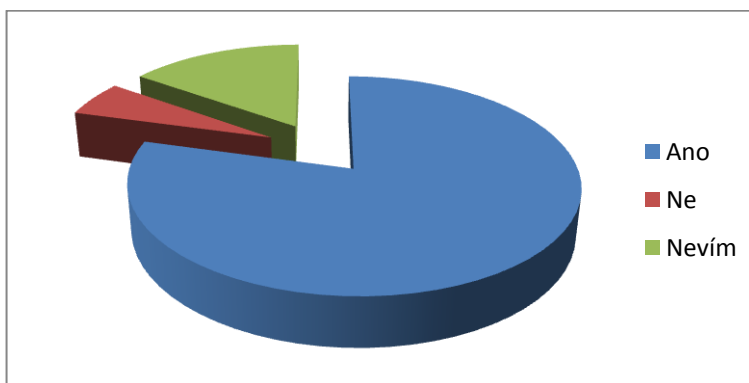
Na základě odpovědí na uvedenou otázku, je zřejmé, že škola se významnou mírou podílí na protidrogové prevenci a vzdělávání v dané oblasti. Z dotázaných 53,25% uvedlo, že výuka na toto téma se uskutečnila. Pouze 8,66% dotázaných uvedlo záporné odpovědi a 38,08% pak odpovědělo, že neví.

11) Je podle Tebe škola příkladem v oblasti prevence drog?

Tab. č. 21 Je podle Tebe škola příkladem v oblasti prevence drog?

	Počet	Relativní četnost
Ano	256	79,25%
Ne	18	5,57%
Nevím	49	38,08%

Graf č. 22 Je podle Tebe škola příkladem v oblasti prevence drog?

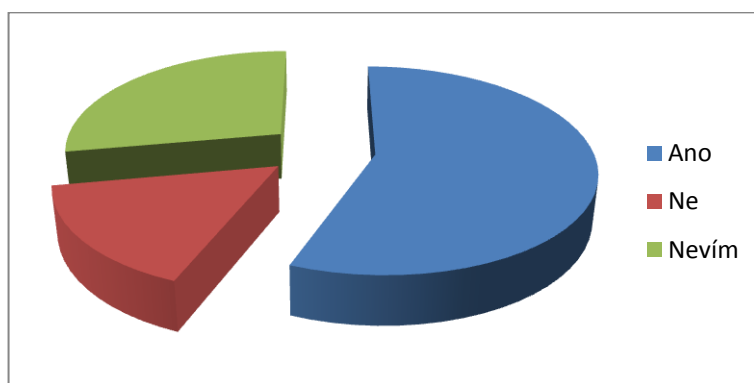
Z uvedených odpovědí je zřejmé, že škola jak už bylo uvedeno plní velmi důležitou součást protidrogové prevence, je nedílnou součástí vzdělávání dětí v této oblasti neboť 79,25% odpovědělo - ano, škola je příkladem prevence, 38,08% nedokázalo určitě odpovědět. Jenom 5,57% respondentů se domnívalo, že škola není příkladem prevence.

12) Myslíš, že by se škola této problematice měla více věnovat?

Tab. č. 22 Myslíš, že by se škola této problematice měla více věnovat?

	Počet	Relativní četnost
Ano	181	53,25%
Ne	52	8,66%
Nevím	90	38,08%

Graf č. 23 Myslíš, že by se škola této problematice měla více věnovat?

Poslední otázkou dotazníkové průzkumu bylo zjišťování názoru dětí na míru prováděné protidrogové prevence, kdy 53,25% žáků uvedlo, že škola by se uvedené problematice měla ještě více věnovat, 38,08% respondentů nedokázalo k otázce zaujmout jednoznačnou odpověď. Pouze 8,66% dotázaných se domnívalo, že míra vzdělávání v této oblasti je dostačující.

6.4 Rozhovory s pachateli drogové trestné činnosti

Další doplňující metodou výzkumného šetření byly prováděny řízené rozhovory s drogově závislými osobami páchající jak drogovou, tak i majetkovou trestnou činností. Rozhovory probíhaly volnou formou.

Bylo hovořeno s D. J. ve věku 25 let, který byl vyšetřován pro drogovou trestnou činnost a to konkrétně pro trestný čin Šíření toxikomanie dle § 287 trestního zákoníku a dále pro trestný čin Krádeže dle § 205 trestního zákoníku. Jmenovaný D. J. uvedl, že vyrůstal v neúplné rodině a byl vychováván matkou. Jak uvedl, už na základní škole měl výchovné problémy. Od vyučení automechanikem byl evidován na pracovním úřadu, protože práci nesehnal. V té době se setkal, a následně skamarádil s jistým J. H. ve věku 38, který byl drogově závislý a několikrát již soudně trestaný pro majetkovou trestnou činnost. D. J. se rozpovídal o své drogové závislosti, říkal, že je drogově závislý cca. 5 let a je uživatelem pervitinu. Drogu si aplikuje v množství 0,2g vdechnutím do nosu. Pervitin, který dostával od J. H., byl podle něho kvalitní, měl dlouhý účinek a rychlý nástup. Uváděl, že byl plný energie, nepocíťoval únavu a byl schopen i dva dny nespát a neměl potřebu jíst. Uváděl, že se dopouštěl majetkové

trestné činnosti, aby měl dostatek finančních prostředků na drogy, které dále poskytoval či prodával dalším osobám. O své majetkové trestné činnosti uváděl, že se zpravidla dopouštěl vloupání do motorových vozidel a jiných objektů, či příležitostných krádeží.

Dále byl prováděn řízený rozhovor s J. J. ve věku 28 let, který se nechtěl svěřovat se svým dětstvím a jeho rodinnými poměry, pouze uvedl, že od roku 2013 je příležitostným uživatelem pervitinu tedy od doby co zná J. H.. Pervitin si aplikuje vdechnutím do nosu. Uváděl, že po užití pervitinu se cítil čilý, plně aktivní, neměl hlad ani potřebu spánku. Od J. H. si pervitin kupoval, peníze na něj si opatřoval majetkovou trestnou činností, kterou páchal právě s J. H. a pro tuto byl již jednou soudně trestaný. Dále uvedl, že za pervitin, který si od J. H. kupoval, mu musel, jak řekl „kamarádsky pomáhat“. Zřejmě tím měl na mysli společné páchání trestné činnosti. V době rozhovoru říkal, že je již 14 dní „čistý“ a nechce si „to“ připomínat.

Jako poslední řízený rozhovor byl proveden s E. B., ve věku 24 let, která je kamarádkou výše uvedených osob. Jmenovaná uvedla, že po vystudování střední školy se potkala s J. H., a počala s ním kamarádit. Od této doby také začala být uživatelkou pervitinu, který užívá vdechováním nosem dodnes. Uvedla, že drogu nemusí mít každý den, když má příležitost tak si ji dá. Drogu shání od různých osob, které ani nezná. Poslední ½ roku však pervitin dostává výhradně od J. H.. Peníze na něj si opatřuje drobnými krádežemi především v obchodech. Sama uvedla, že po užití pervitinu se cítí hyperaktivní, nemá potřebu spánku ani pocit hladu. Často od J. H. dostávala pervitin za to, že J. H. pomáhala odvážet kradené věci do zastaváren.

Na základě řízených rozhovorů s pachateli drogové trestné činnosti byly zjištěny podrobnosti, které vedly osoby k užívání drog, jakou drogu a jakým způsobem ji užívají, jaký účinek má droga na jejich organismus. Dále pak okolnosti páchání jak drogové, tak i majetkové trestné činnosti.

6.5 Rozhovory s policisty vyšetřující drogovou trestnou činnost

Byly také provedeny řízené rozhovory s policisty vyšetřující drogovou trestnou činnost. Policisté uvedli, že v rámci jejich teritoria jsou jim více méně osoby drogově závislé známé. Je to neustále stejná komunita páchající jak drogovou trestnou činnost,

tak sekundárně majetkovou trestnou činnost. Těžko lze jednoznačně popisovat chování toxikomanů jako celku při vyšetřování trestné činnosti. Na toxikomana při provádění úkonů ze strany policistů působí mnoho faktorů. Obecně je však známo, že toxikomané s policisty nespolupracují, trestnou činnost nedoznávají, mají pocit, že je spíše policisté zdržují a otravují. Už třeba jen proto, že buď jsou čerstvě pod vlivem drogy či naopak jejich organismus počíná drogu vyžadovat. Toxikomané při ovlivnění drogou trpí tzv. motorickým neklidem. Jejich chování může být buď zrychlené, nebo naopak zpomalené a hlavně nekontrolovatelné. Dále policisté uvedli, že osoba drogově závislá, když se jedná o dlouhodobého uživatele drog, může být psychicky narušená, a nevyzpytatelná. Policista při jednání s takovou osobou musí být ostražitý a osobám nedůvěřovat. Dalším specifickým osob drogově závislých je možná nákaza různými nemocemi, především pak infekčními.

Na základě provedených řízených rozhovorů s policisty vyšetřujícími drogovou trestnou činností, byly zjištěny zkušenosti jimi nabyté, zvláštnosti osob drogově závislých a jejich specifického chování při vyšetřování trestné činnosti.

ZÁVĚR

Bakalářská práce „Drogová závislost a kriminalita“ byla zaměřena na drogovou závislost a kriminalitu a na jejich přímou souvislost. Ve své teoretické části bakalářská práce popisuje, co jsou to drogy, drogová závislost. Byly definovány možné příčiny vzniku drogové závislosti, jejich fáze a průběh, a v neposlední řadě komplexní důsledky pro drogově závislé jedince a zcela konkrétní důsledky pro celou společnost. V bakalářské práci byl proveden rozbor jednotlivých „drogových“ trestných činů uvedených v trestním zákoníku č. 40/2009Sb., a dalších legislativních norem zasahující do drogové oblasti, zejména pak Nařízení vlády ČR č. 476/2009Sb., v souvislosti s nálezem Ústavního soudu, toto nařízení omezující. Dále bakalářská práce stručně charakterizovala pachatele drogové kriminality. Z teoretické části pak naprosto jasně vyplynulo, že drogy a drogová závislost je jevem naprosto negativním a nežádoucím, který je přímo provázán s rostoucí kriminalitou ve společnosti a je naprosto žádoucí tento jev, když už ne úplně vymístit, tak rázně omezit a to výchovou, prevencí a represí a eliminovat tak konečné důsledky pro jedince a společnost.

Na teoretickou část bakalářské práce tak logicky navazuje část praktická, která je zaměřena na vývoj drogové trestné činnosti a to jak v rámci celé České republiky, tak v rámci území Středočeského kraje a dále pak v místní příslušnosti Územního odboru Policie České republiky - Mělník. Byla shromážděna a vyhodnocena data o provedených realizacích protidrogových orgánů se zaměřením na počty zadržených, ale také osob neznámých pachatelů. Ze zadržených pachatelů pak byla provedena analýza osob s ohledem na jejich věk, a to zdali se jedná o osoby nezletilé, mladistvé či dospělé a dále pak také na jejich státní příslušnost. Uvedené údaje byly čerpány z Výročních zpráv Národní protidrogové centrály Policie ČR a to konkrétně v rozhodném období od roku 2008 až 2012. Komparativní metodou byly údaje vyhodnoceny a bylo zjištěno, že v uvedeném období došlo ke značnému nárůstu drogové trestné činnosti a ruku v ruce i k počtu zadržených osob. Tento trend je kontinuální od roku 1989, kdy došlo k uvolnění mravů a dále k otevření hranic České republiky. Na tuto praktickou část dále navazuje část prováděného výzkumu na třech základních školách v Mělníku, kdy se tohoto průzkumného šetření účastnili žáci druhého stupně a to žáci 7, 8 a 9 tříd těchto základních škol. Ochotu účastnit se dotazníkového šetření pak vyjádřilo 323 žáků. V dotazníku bylo k zodpovězení 13 uzavřených otázek, které měly jednoduché, srozumitelné předem definované odpovědi

tak aby na tyto děti mohly odpovídat bez ostychu. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že žáci jsou informováni, co jsou to drogy a mají představu o jejich škodlivosti. Dále je zřejmé, že škola hraje jednu z velmi důležitých rolí v rovině vzdělávání a preventivní činnosti. Naopak je nutné konstatovat, že role rodiny v této činnosti klesla, děti o drogové problematice více hovoří s kamarády než s rodiči a to lze chápat jako jeden z možných rizikových faktorů, jelikož děti potažmo mládež po droze snáze sáhnou mezi kamarády či pod vlivem party. Někteří z účastníků dotazníkového šetření také uvedli, že přišli do styku a alkoholem, cigaretami, ale také do styku s marihuanou. Mají představu o tom, kde se dají drogy sehnat. Jejich informovanost se zdá poměrně slušná a také by přivítaly zvýšené dotace hodin ve škole k preventivní činnosti.

Další a poslední součástí této bakalářské práce jsou řízené rozhovory se třemi pachateli drogové a majetkové trestné činnosti, a policisty vyšetřující drogovou trestnou činnost, na základě kterých byla jasně zdokumentována přímá souvislost mezi drogovou závislostí a kriminalitou.

Závěrem lze konstatovat, že tímto způsobem byl zpracován ucelený materiál pojednávající o drogové problematice, jehož cílem bylo komplexním způsobem zvýšit obecné povědomí o škodlivosti drog. Je zřejmé, že k naprostému vymícení drogového problému asi nedojde, ale bylo by ku prospěchu společnosti, aby došlo k významnému eliminování tohoto jevu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

1. BORNÍK, Miroslav.: *Drogy: Co bychom o nich měli vědět*. 1. vydání Praha: Themis, 2001. 31 s. ISBN 80-85821-98-2.
2. CÍSAŘOVÁ D., SOVOVÁ O.: *Trestní právo a zdravotnictví*, 1. vydání, Praha: Orac, 2000, 189 s. ISBN 80-86199-09-6.
3. HAMPL, K.: *Těžké látky*. In *Drogy a drogové závislosti, 1. mezioborový přístup*. 1. vydání Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
4. HAMPL, K.: *Léky vyvolávající závislost*. In *Drogy a drogové závislosti, 1. mezioborový přístup*. 1. vydání Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
5. HEJDA, J.: *Kriminologické, trestněprávní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. 2. Aktualizované a doplněné vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická 2000. 152 s. ISBN 80-245-0080-9.
6. JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 2633 s. ISBN 978-80-87212-22-6.
7. JURÁKOVÁ, I.: *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vydání Brno: Masarykova univerzita, 1999, 176 s. ISBN 80-210-2234-5.
8. KALINA, K.: *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. 1. vydání Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
9. KOLEKTIV AUTORŮ. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Příručky ministerstva spravedlnosti, svazek 65. Praha: MS, 2002, 689 s.
10. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2005, 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
11. MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K.: *Alkoholici, fenci a gambleři*. 1. vydání. Praha: Empatie, 1995. 110 s. ISBN 80-901618-9-8.
12. MIOVSKÝ, M.: *Konopné drogy*. In *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.

13. MIOVSKÝ, M.: *Halucinogenní drogy. In Drogy a drogové závislosti, mezioborový přístup I.* 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
14. MIOVSKÝ, M. a kol.: *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium.* 1. vydání. Praha: Grada, 2008, 533 s. ISBN 978-80-247-0865-2.
15. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., et al. *Kriminologie.* 3. přepracované vydání Praha: ASPI, 2008, 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
16. NOVOTNÝ, F. a kol.: *Trestní zákoník 2010 s komentářem, judikaturou a důvodovou zprávou.* Praha: Eurounion. 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
17. NOŽINA, M., *Svět drog v Čechách.* 1. vydání Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-85917-36-X.
18. ONDREJKOVIČ, P.: *Sociálna patológia.* 3. doplněné a přepracované vydání Bratislava: Veda, 2009, 577 s. ISBN 978-80-224-1074-8.
19. POKORNÝ, V. a kol.: *Patologické závislosti.* 2. vydání. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002, 194 s. ISBN 80-86568-02-4.
20. POPOV, P.: *Alkohol. In Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup I.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
21. PRESL, J.: *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?* 1. vydání Praha: Maxdorf, 1994, 85 s. ISBN 80-85800-18-7.
22. PRESL, J.: *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?* 2. rozšířené vydání Praha: Maxdorf, 1995, 88 s. ISBN 80-85800-25-X.
23. VANTUCH, P.: *Drogy a kriminalita.* 1. vydání Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1990, 171 s. ISBN 80-210-0169-0.
24. VÁGNEROVÁ, M.: *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky.* 3. vydání. Praha: Portál, 202, 444 s. ISBN 80-7178-678-0.
25. VONDRKA, J.: *Smrt jménem závislost.* 1. vydání, Praha: Portál, 2004, 187 s. ISBN 80-7178-884-8.
26. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012,* Praha: Úřad vlády České republiky, 2013, ISBN 978-807440-077-3.
27. *Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Policie ČR za období 2008 - 2012*
28. ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.* 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 3263 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

29. ŠTÁBLOVÁ, R. a kol.: *Drogy, kriminalita a prevence*. 1. vydání, Praha: Policejní akademie České republiky, 1997, 214 s. ISBN 80-85981-64-5.
30. TRÁVNÍČKOVÁ, I., *Drogová kriminalita – včera, dnes a zítra*. Kriminallistika 4/2001, 280 s. ISSN 1210-9150.
31. ZAOSTŘENO NA DROGY: *Nový trestní zákoník, Změny v postihu (nejen) drogové kriminality*. č. 1 (leden-únor 2010) Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, ISSN 1214-1089.
32. ZIMMER, L., MORGAN, J. P.: *Marihuana: mýty a fakta*. 1. vydání, Praha: Volvo Globator, 2003, 242 s. ISBN 80-7207-463-6.

Legislativa

1. ČESKO. Zákon č. 167 ze dne 11. července 1998. Úplné znění zákona č. 167/1998Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka České republiky*, 1998. S. 6770 – 6800.
2. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn. In *Sbírka zákonů Česká republika*, 2009, částka 11, s. 354 – 461.
3. ČESKO. Nařízení vlády č. 467 ze dne 14. prosince 2009. Úplné znění zákona č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění pozdějších změn. In *Sbírka zákonů Česká republika*, 2009, částka 148, s. 7550 – 7570.
4. ČESKO. Zákon č. 379 ze dne 19. srpna 2005. Úplné znění zákona č. 379/2005Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*, 2005, částka 133, s. 7093 – 7101.
5. Nález Ústavního soudu České republiky sp. Zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013.

Internetové zdroje

1. *Statistiky týkající se kouření cigaret - souhrn všech údajů – Kuřáková plíce* [online] [cit. 2014-02-25]
Dostupné z: <http://www.kurakovaplice.cz/koureni_cigaret/zajimavosti-a-statistiky/statistiky-tykajici-se-koureni/10-statistiky-tykajici-se-koureni-cigaret.html>.
2. *Tělo a alkohol – jak působí alkohol na orgány a mozek - Alkoholik.cz:* [online] [cit. 2014-02-25] Dostupné z:
<http://www.alkoholik.cz/zavislost/clanky_a_statistiky/alkoholismus_v_cr_statistiky_2010.html>.
3. DROGY-INFO.CZ, *Informační portál o ilegálních a legálních drogách.* [online] [cit. 2014-01-20] Dostupné z:
<http://www.drogy-info.cz/index.php/info/legalni_drogy/tabak/tabak_podrobne>.
4. *Ostatní nemoci a rizika kouření-Kuřáková plíce:* [online][cit. 2014-01-20]
Dostupné z:
<http://www.kurakovaplice.cz/koureni_cigaret/zdravi/ostatni-nemoci-a-rizika-koureni/117-dalsi-nemoci-spojene-s-kourenim-cigaret-kuractvim.html>.
5. *Stimulancia podrobně/drogy-info.cz:* [online] [cit. 2014-01-20].
Dostupné z: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/ilegalni_drogy/stimulancia/stimulancia_podrobne>.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

<i>Tab. č. 1</i>	<i>Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008 až 2012</i>	40
<i>Tab. č. 2</i>	<i>Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti</i>	41
<i>Tab. č. 3</i>	<i>Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti</i>	42
<i>Tab. č. 4</i>	<i>Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012</i>	43
<i>Tab. č. 5</i>	<i>Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti</i>	44
<i>Tab. č. 6</i>	<i>Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti</i>	45
<i>Tab. č. 7</i>	<i>Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012</i>	46
<i>Tab. č. 8</i>	<i>Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti</i>	47
<i>Tab. č. 9</i>	<i>Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti</i>	48
<i>Tab. č. 10</i>	<i>Charakteristika zkoumaného souboru</i>	51
<i>Tab. č. 11</i>	<i>Odkud děti získávají informace o drogách?</i>	52
<i>Tab. č. 12</i>	<i>Hovoříte u vás doma o drogách?</i>	53
<i>Tab. č. 13</i>	<i>Už jsi se někdy opil(a)?</i>	54
<i>Tab. č. 14</i>	<i>Kouřil(a) jsi někdy cigarety?</i>	55
<i>Tab. č. 15</i>	<i>Kterou z drog už jsi někdy vyzkoušel?</i>	55
<i>Tab. č. 16</i>	<i>Užíváš pravidelně nějakou nelegální drogu?</i>	56
<i>Tab. č. 17</i>	<i>Kde se může mládež dostat do kontaktu s drogou?</i>	57
<i>Tab. č. 18</i>	<i>Jak obtížně se dá sehnat marihuana?</i>	58
<i>Tab. č. 19</i>	<i>Nabízel Ti někdo jinou drogu než alkohol a cigarety?</i>	58
<i>Tab. č. 20</i>	<i>Měli jste ve škole výuku, týkající se drog a prevence drog. závislosti?</i>	59
<i>Tab. č. 21</i>	<i>Je podle Tebe škola příkladem v oblasti prevence drog?</i>	60
<i>Tab. č. 22</i>	<i>Myslíš, že by se škola této problematice měla více věnovat?</i>	60

<i>Graf č. 1</i>	<i>Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012</i>	40
<i>Graf č. 2</i>	<i>Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti</i>	41
<i>Graf č. 3</i>	<i>Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti</i>	42
<i>Graf č. 4</i>	<i>Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012</i>	43
<i>Graf č. 5</i>	<i>Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti</i>	44
<i>Graf č. 6</i>	<i>Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti</i>	45
<i>Graf č. 7</i>	<i>Statistický vývoj drogové trestné činnosti v letech 2008-2012</i>	46
<i>Graf č. 8</i>	<i>Zjištění pachatelé drogové trestné činnosti</i>	47
<i>Graf č. 9</i>	<i>Podíl občanů ČR a cizinců na drogové trestné činnosti</i>	48
<i>Graf č. 10</i>	<i>Pohlaví respondentů</i>	51
<i>Graf č. 11</i>	<i>Ročnickové složení žáků</i>	51
<i>Graf č. 12</i>	<i>Odkud děti získávají informace o drogách?</i>	53
<i>Graf č. 13</i>	<i>Hovoříte u vás doma o drogách?</i>	54
<i>Graf č. 14</i>	<i>Už jsi se někdy opil(a)?</i>	54
<i>Graf č. 15</i>	<i>Kouřil(a) jsi někdy cigarety?</i>	55
<i>Graf č. 16</i>	<i>Kterou z drog už jsi někdy vyzkoušel(a)?</i>	56
<i>Graf č. 17</i>	<i>Užíváš pravidelně nějakou nelegální drogu?</i>	57
<i>Graf č. 18</i>	<i>Kde se může mládež dostat do kontaktu s drogou?</i>	57
<i>Graf č. 19</i>	<i>Jak obtížně se dá sehnat marihuana?</i>	58
<i>Graf č. 20</i>	<i>Nabízel Ti někdo jinou drogu než alkohol a cigarety?</i>	59
<i>Graf č. 21</i>	<i>Měli jste ve škole výuku, týkající se drog a prevence drog. závislosti?</i>	59
<i>Graf č. 22</i>	<i>Je podle Tebe škola příkladem v oblasti prevence drog?</i>	60
<i>Graf č. 23</i>	<i>Myslíš, že by se škola této problematice měla více věnovat?</i>	61

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Dotazníkové šetření mezi žáky základních škol

Dobrý den milí žáci,

studuji závěrečný ročník bakalářského studia na vysoké škole a obracím se na vás s žádostí o pomoc. V současné době zpracovávám bakalářskou práci na téma „*Drogová závislost a kriminalita*“. Cílem této bakalářské práce je zpracovat ucelený materiál o drogové problematice a drogové kriminalitě. Součástí této bakalářské práce je také dotazník pro žáky základních škol, který vám tímto předkládám, který by mohl nastínit informovanost žáků o drogové problematice, o prevenci drogové kriminality a hlavně o postojích mládeže k drogám. Vaše odpovědi jsou naprosto anonymní a budou sloužit výhradně pro účely této bakalářské práce. Dotazník se skládá z 13 otázek. Při vyplňování prosím vyplňte pohlaví a věk a vždy označte pouze jednu odpověď, která vám nejvíce vyhovuje. Děkuji vám za spolupráci a přeji mnoho úspěchů v osobním i školním životě.

Václav Kopunec

Pohlaví:

Chlapec:

Dívka:

1) Odkud získáváš informace o drogách?

- a) ve škole
- b) od rodičů
- c) od sourozenců
- d) od kamarádů
- e) z médií (televize, internet, noviny či časopisy)
- f) nikde

2) Hovoříte u vás doma o drogách?

- a) alespoň jednou
- b) ano, vícekrát
- c) nikdy

- 3) **Už jsi se někdy opil (a)?**
- a) ano jednou
 - b) ano, vícekrát
 - c) nikdy
- 4) **Kouřil (a) jsi někdy cigarety?**
- a) ano, zkusil (a) jsem kouřit
 - b) někdy si zakouřím
 - c) kouřím pravidelně
 - d) ne, nikdy
- 5) **Kterou z drog už jsi někdy vyzkoušel?**
- a) tabák a nikotin
 - b) marihuana
 - c) pervitin
 - d) kokain
 - e) hašiš
 - f) extáze
 - g) heroin
 - h) žádnou
- 6) **Užíváš pravidelně nějakou nelegální drogu?**
- ano: _____ žádnou: _____
- a) marihuanu
 - b) pervitin
 - c) kokain
 - d) hašiš
 - e) extáze
 - f) heroin
- 7) **Kde se může mládež dostat do kontaktu s drogou?**
- a) ve škole
 - b) na diskotékách
 - c) mezi kamarády

d) všude

8) Jak obtížně se dá sehnat marihuana?

a) velmi snadno

b) obtížně

c) nevím

9) Nabízel Ti někdo jinou drogu než alkohol a cigarety?

a) ano

b) ne

c) nevím

10) Měli jste ve škole výuku, týkající se drog a prevence drogové závislosti?

a) ano

b) ne

c) nevím

11) Je podle Tebe škola příkladem v oblasti prevence drog?

a) ano

b) ne

c) nevím

12) Myslíš, že by se škola této problematice více věnovat?

a) ano

b) ne

c) nevím